Leger lige børn bedst?

Ulighed og adskillelse i daginstitutioner og skoler

November 2015

Leger lige børn bedst?
Undersøgelsen er udført af seniorkonsulent Niels Glavind og seniorkonsulent Susanne Pade, Bureau 2000. Undersøgelsen er udført for FOA.

Henvendelser:

FOA
Staunings Plads 1-3
1790 København V
Tlf.: 46 97 26 26

Henvendelser vedr. undersøgelsens tekniske indhold til:
Bureau 2000 – Analyse og forskning
Skråplanet 29
3500 Værløse
Tlf.: 44 66 22 64.
www.bureau2000.dk
Copyright: Bureau 2000
ISBN: 978-87-90771-65-2

Indholdsfortegnelse

Forord 5
1. Hovedresultater og perspektiver 7
1.1. Baggrund 7
1.2. Begrebet hjemmebaggrund 7
1.3. Fordeling på kommuner 8
1.4. Tiden indtil dagtilbud 9
1.5. Segregering i daginstitutioner og skoler 10
1.6. Klassekammerateffekten 12
1.7. Daginstitutionens sociale sammensætning – og skolepræstationer 14
1.8. Perspektiver 16
2. Undersøgelsens fokus: Børn med svag hjemmebaggrund 17
3. Ulighed blandt børnene 21
4. Tiden før dagtilbuddet 24
5. I dagtilbud 28
6. Fra daginstitution til skole – kommunal eller privat 32
7. De kommunale folkeskoler 34
8. Klassekammerateffekten 37
8.1. Skolekarakterer 37
8.2. Klassekammerateffekt. De nationale test 42
9. Daginstitutionens sociale sammensætning – og skolepræstationer 47
Tekniske bilag 51
Kommunefordelte tal 54

Forord

I FOA er vi meget optaget af, at vi som samfund gør en større indsats for at mindske ulighed blandt børn. Vi har derfor bedt Bureau 2000 om at undersøge en række forhold, som kan belyse ulighed blandt børn, så FOA kan være med til at pege på indsatsområder.

I denne undersøgelse har Bureau 2000 set på, om børn fra forskellige sociale lag samler sig i bestemte skoler og daginstitutioner, samt på, om det i givet fald har betydning for, hvordan børnene klarer sig i skolen.

Undersøgelsen viser som forventet, at der er stor forskel kommunerne imellem, når man ser på andelen af børn med stærk, mellem eller svag hjemmebaggrund (begrebet er forklaret i rapporten). Det der derimod er ny viden, er, at den fjerdedel af daginstitutionerne, som har flest udsatte børn, rummer over halvdelen af de udsatte børn. De samme institutioner rummer også over halvdelen af de børn, der har anden etnisk baggrund end europæisk. Tilsvarende mønster ses i undersøgelsen på skoleområdet.

Undersøgelsen viser blandt andet, at børn med en svag hjemmebaggrund klarer sig dårligere end børn med en stærk hjemmebaggrund i de nationale tests i 2. klasse. Det er ikke så overraskende set i lyset af, at megen forskning viser samme resultat. Det overraskende i undersøgelsen er, at børnenes ulige chancer for at klare sig godt i skolen især er påvirket af, om den daginstitution børnene gik i havde mange børn med svag hjemmebaggrund indskrevet. Det er stærkt bekymrende. Vi ved nemlig fra international forskning, at dagtilbud af høj kvalitet sikrer udsatte børns sociale mobilitet, så de ikke fastholdes i en negativ social arv.

Vi håber, at rapportens indhold vil sætte fokus på behovet for at øge kvaliteten af daginstitutioner i socialt udsatte områder. Fra en undersøgelse, foretaget af Bureau 2000 i 2014, ved vi, at daginstitutioner som har fået tildelt ekstra ressourcer, som støtte til opgaven, i gennemsnit har 30 timer mere at gøre godt med i deres personalenormering. Det er langt fra nok, for at sikre høj kvalitet, at der er personale nok, men det er en forudsætning. Uddannet personale er også en forudsætning for at skabe høj kvalitets dagtilbud, så også her skal der sættes ind.

Vi har i alt for mange år talt om, hvorfor vi i Danmark ikke er i stand til at bryde den negative sociale arv. Vi håber, at denne undersøgelse vil bidrage til, at der findes politisk vilje til at sætte ind, der hvor undersøgelsen tydeligt viser, at der er brug for det.

Mogens Bech Madsen

Sektorformand

Pædagogisk sektor, FOA.

1. Hovedresultater og perspektiver

1.1. Baggrund

FOA har det sidste år sat fokus på ulighed i det danske samfund. I den forbindelse har FOA bedt Bureau 2000 om at sætte fokus på ulighed i børnehøjde, specielt om børn fra forskellige sociale lag samler sig i bestemte skoler og daginstitutioner – og den betydning dette har for, om børnene reelt har lige muligheder.

Undersøgelsen bygger på registerdata. Det betyder, at den ikke kan belyse betydningen af den store mængde individuelle forskelle, som naturligvis i praksis har stor betydning for et barns muligheder. Det betyder også, at man i mange tilfælde må afstå fra en nærmere forklaring af de mekanismer, der gør sig gældende. Men en registerundersøgelse kan afdække nogle statistiske sammenhænge, som man herefter kan studere nærmere.

1.2. Begrebet hjemmebaggrund

Undersøgelsen er en registerundersøgelse, der inddrager variable fra en årrække fra:
- elevregistret
- institutionsregistret (skoler)
- daginstitutionsregistret
- befolkningsregistret
- familieregistret
- indkomstregistret
- uddannelsesregistret (højeste fuldførte uddannelse)
- ledighedsregistret
- register vedr. kontanthjælp m.v.
- lægemiddelregistret
- fødselsregistret
- registerdata vedr. skolekarakterer

Hertil kommer data vedr. de nationale test, som er indhentet fra Undervisningsministeriet.

Indledningsvis er der dannet et udtryk – barnets hjemmebaggrund – som søger at sammenfatte nogle faktorer, der har betydning for, hvordan barnet senere klarer sig. Barnets hjemmebaggrund er et konstrueret samlet indeks for antallet af faktorer i hjemmemiljøet, der øger risikoen for, at barnet ikke afslutter folkeskolens afgangsprøve med et tilstrækkeligt resultat til at kunne begynde på en ungdomsuddannelse. De tre faktorer er:

- forældrene har ikke en kendt uddannelse ud over folkeskolen
- en af forældrene eller begge lever overvejende af kontanthjælp/pension
- barnet bor ikke sammen med både far og mor.

Faktorerne er udvalgt på baggrund af en statistisk analyse af, hvilke forhold der har betydning for, om et barn kan komme i gang med en ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Her kræves normalt, at barnet går op til folkeskolens afgangsprøve, og at det opnår mindst karakteren 02 i såvel dansk som matematik. 13,2 pct. af eleverne kan ikke honorere dette krav.

Figur 1 viser, hvordan antallet af sådanne faktorer hænger sammen med risikoen for, at barnet ikke opfylder kvalifikationskravene til en ungdomsuddannelse.

Figur 1

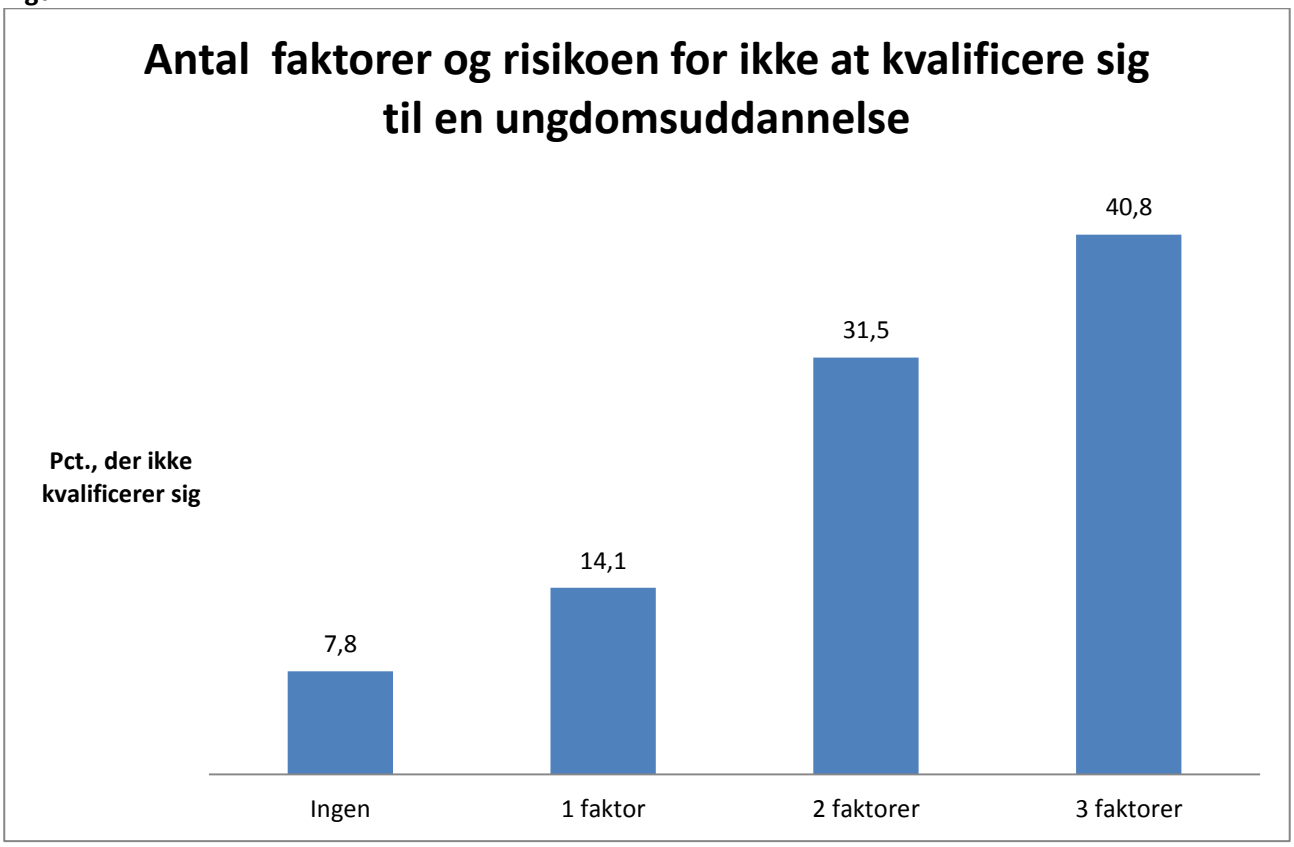

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

1.3. Fordeling på kommuner

I Afsnit 3 ses nærmere på fordelingen af børn med svag hjemmebaggrund. Figur 2 viser de kommuner, der har flest/færrest børn i denne gruppe.

Figur 2

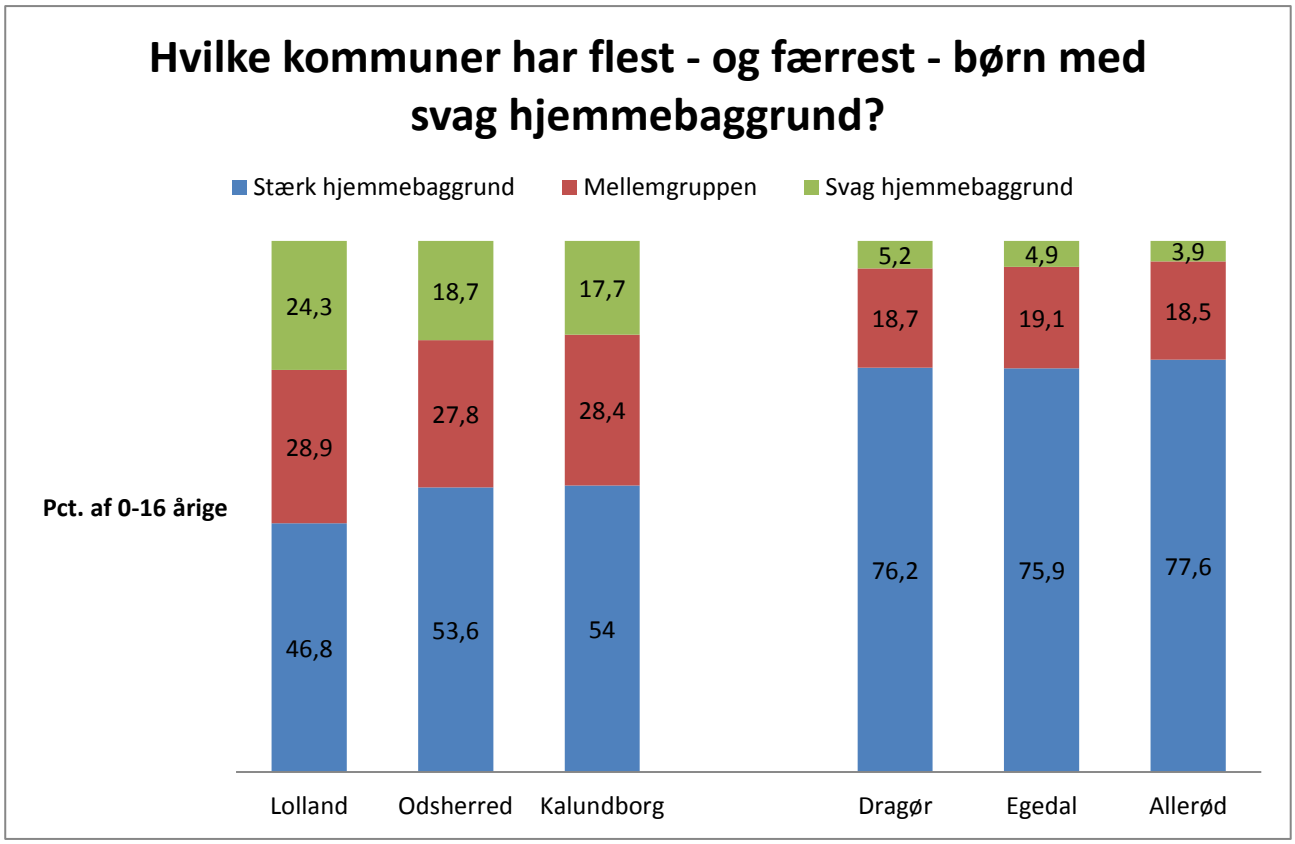

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Børn med svag hjemmebaggrund findes især i Region Sjælland.

1.4. Tiden indtil dagtilbud

Ved fødslen er der blandt børn med svag hjemmebaggrund en højere andel med lav fødselsvægt/ fødselslængde end blandt andre børn.

Figur 3 viser, hvor stor en andel af børnene, der kommer tidligt i dagtilbud, hvis vi sammenholder med forældrenes uddannelsesniveau.

Figur 3

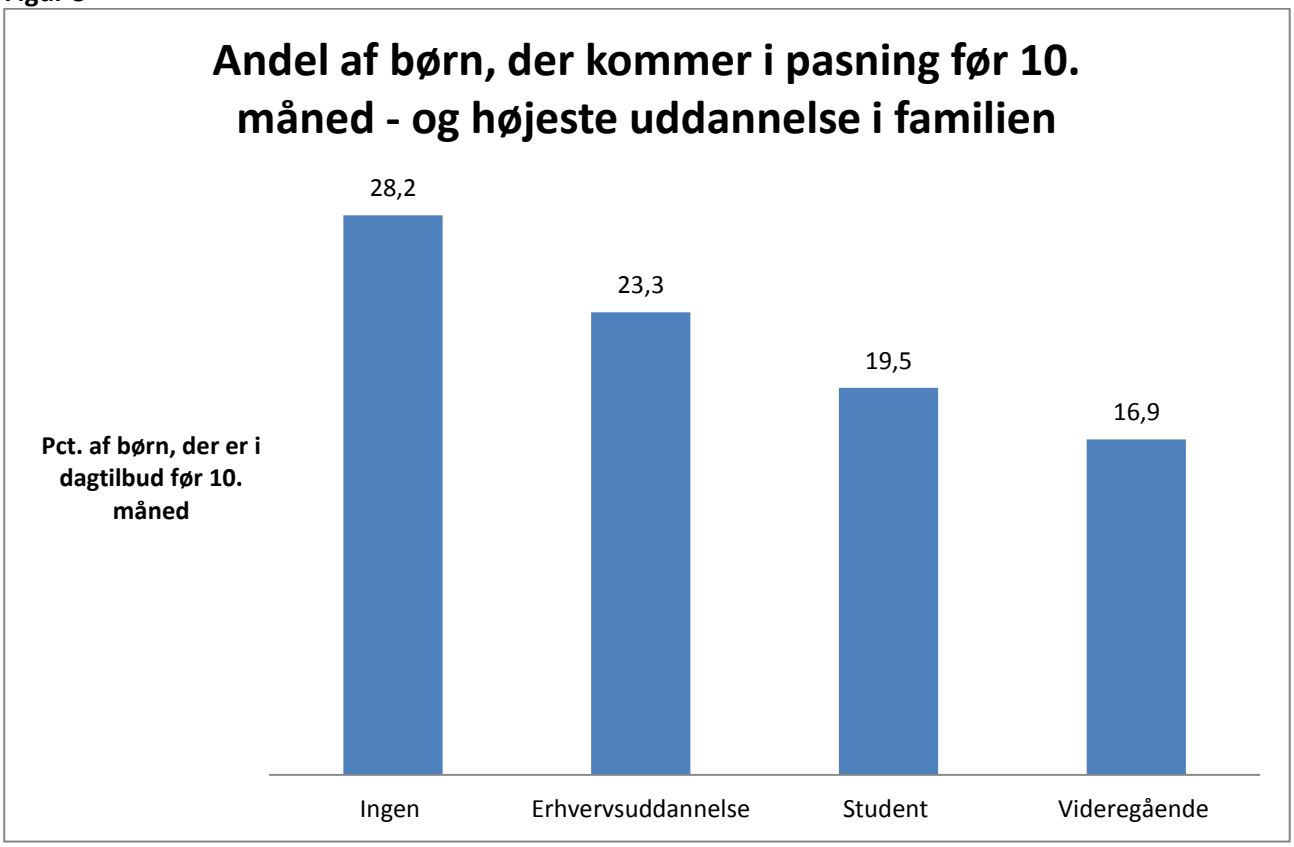

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at der er flere børn, der kommer tidligt i offentlig pasning, hvis forældrene ingen uddannelse har. Dette kan hænge sammen med, at disse grupper ikke bliver så godt kompenseret ved barsel som de uddannede.

1.5. Segregering i daginstitutioner og skoler

10,5 pct. af institutionsbørnene har en svag hjemmebaggrund[1]. Hvis vi nu inddeler institutionerne i fire lige store grupper efter andelen af børn med svag hjemmebaggrund, viser Figur 4 segregeringen på landsplan.

[1] Der kan bruges forskellige afgrænsninger til at vurdere "svag hjemmebaggrund", "udsatte børn" m.v. Den afgrænsning, som er anvendt i rapporten, bygger på ret enkle registerdata og er forholdsvis snæver.

Figur 4

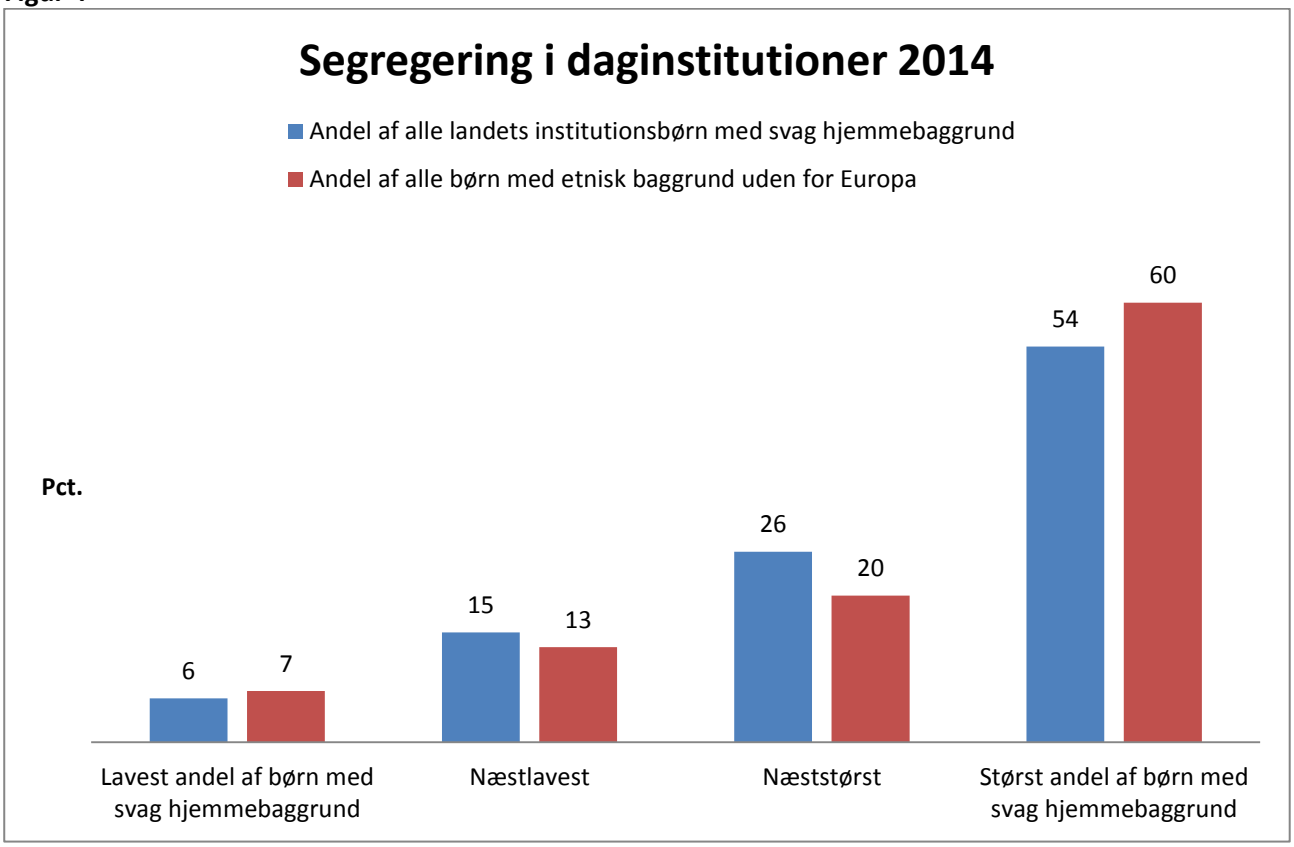

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at den mest belastede fjerdedel af institutionerne rummer over halvdelen af de børn, der har svag hjemmebaggrund. Disse institutioner rummer samtidig 60 pct. af de børn, der har etnisk baggrund uden for Europa.

Figur 5 viser de tilsvarende tal for de kommunale folkeskoler.

Figur 5

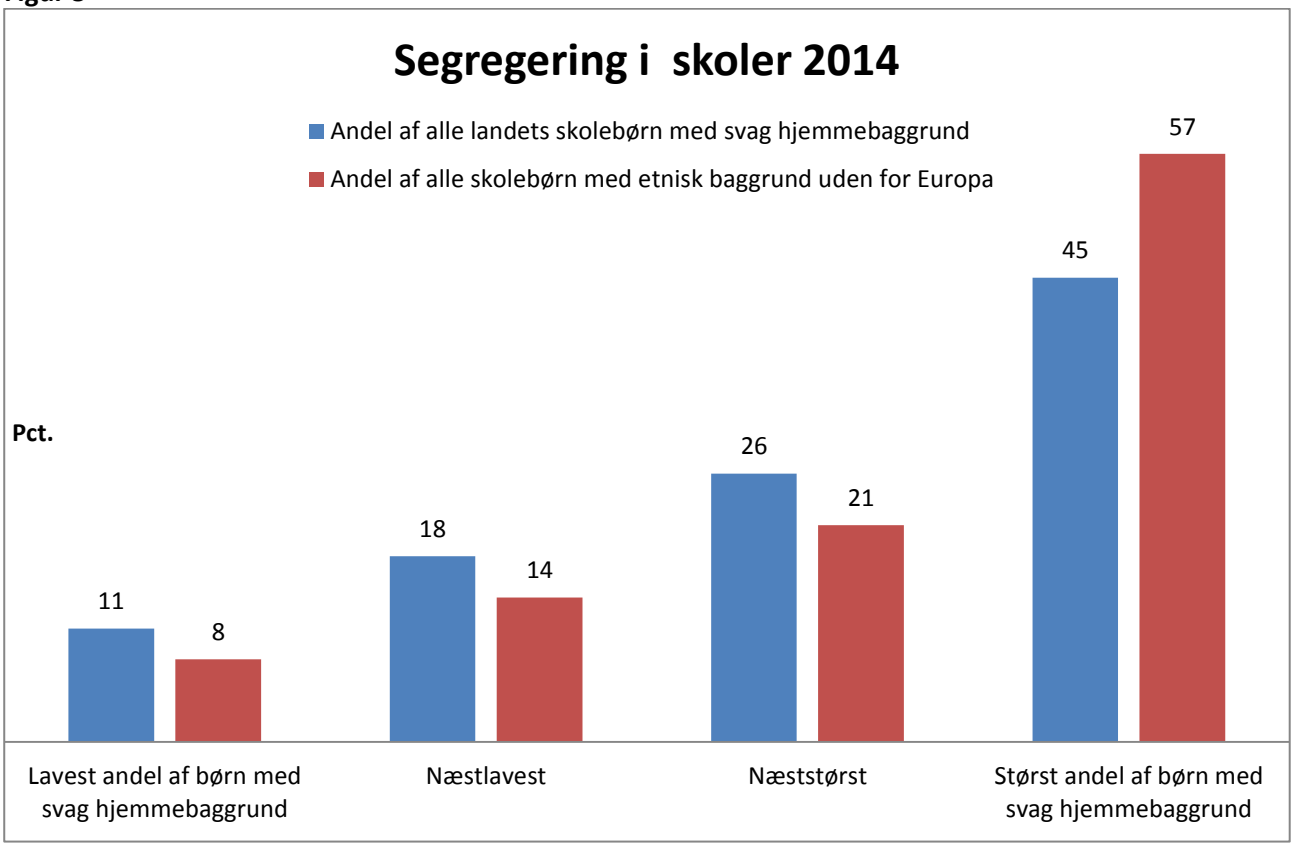

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at segregeringen i skolerne er på omtrent samme niveau som i daginstitutionerne[2]. .

1.6. Klassekammerateffekten

Flere undersøgelser har påvist den såkaldte "klassekammerateffekt", dvs. det forhold, at en elevs skolepræstationer ikke alene påvirkes af elevens egen familiebaggrund, men også af elevsammensætningen i hele skolen/klassen. I denne undersøgelse undersøges dette forhold på ny med udgangspunkt i skolekarakterer for 2014. Desuden inddrages de nationale test i analysen.

Figur 6 viser, hvordan elevernes skolekarakter i dansk ved folkeskolens 9. klasses afgangseksamen ikke kun afhænger af elevens individuelle baggrund, men også af om skolen som helhed rummer mange børn med svag hjemmebaggrund.

[2] Det bemærkes i den forbindelse, at skolerne i gennemsnit er større enheder, og at større enheder rent statistisk vil øge sandsynlighed for større social udligning.

Figur 6

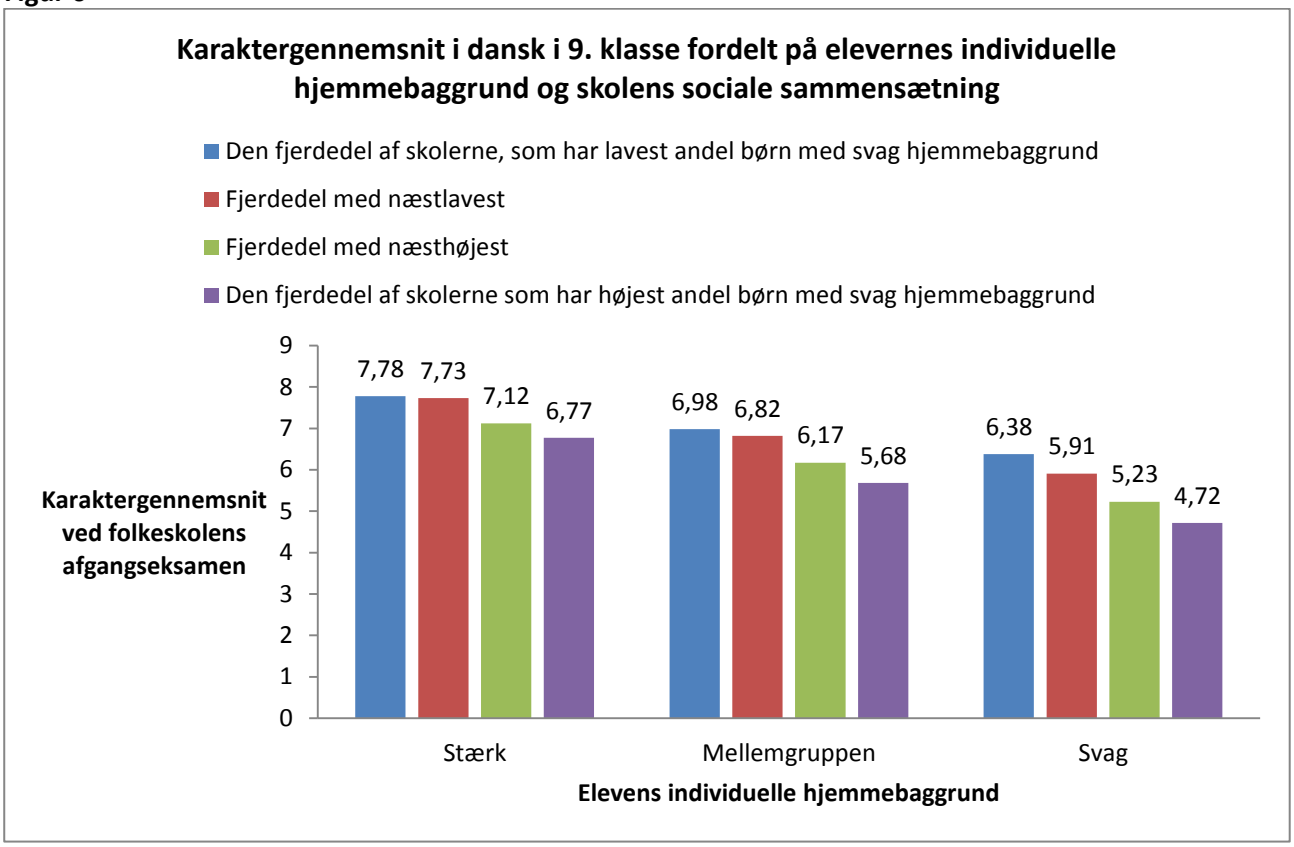

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Figur 7 viser de tilsvarende resultater, hvis vi i stedet for skolekarakterer ser på den score, eleverne opnår i de nationale test i 2. klasse.

Figur 7

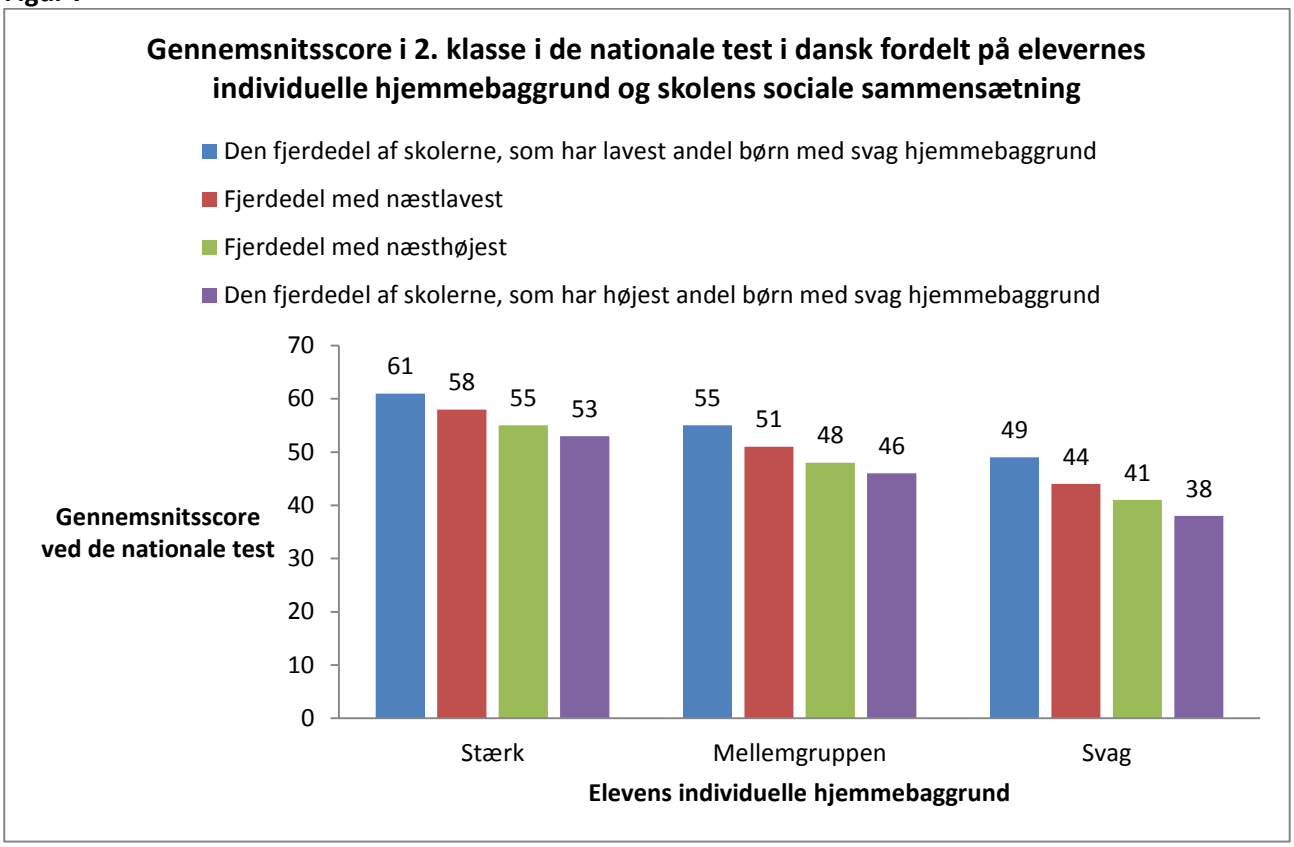

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Begge figurer viser en stærk sammenhæng mellem skolepræstationer og såvel elevens individuelle baggrund som skolens sociale sammensætning. Generelt synes kammeratskabseffekten at være størst for elever med svag hjemmebaggrund.

1.7. Daginstitutionens sociale sammensætning – og skolepræstationer

Denne analyse viser som noget nyt, at ikke alene skolens sociale sammensætning har betydning. Det er også vigtigt for barnets senere skolepræstationer, om det fire år tidligere har gået i en daginstitution med få eller mange børn med svag hjemmebaggrund. Sammenhængen illustreres af Figur 8, som alene ser på børn med svag hjemmebaggrund.

Figur 8

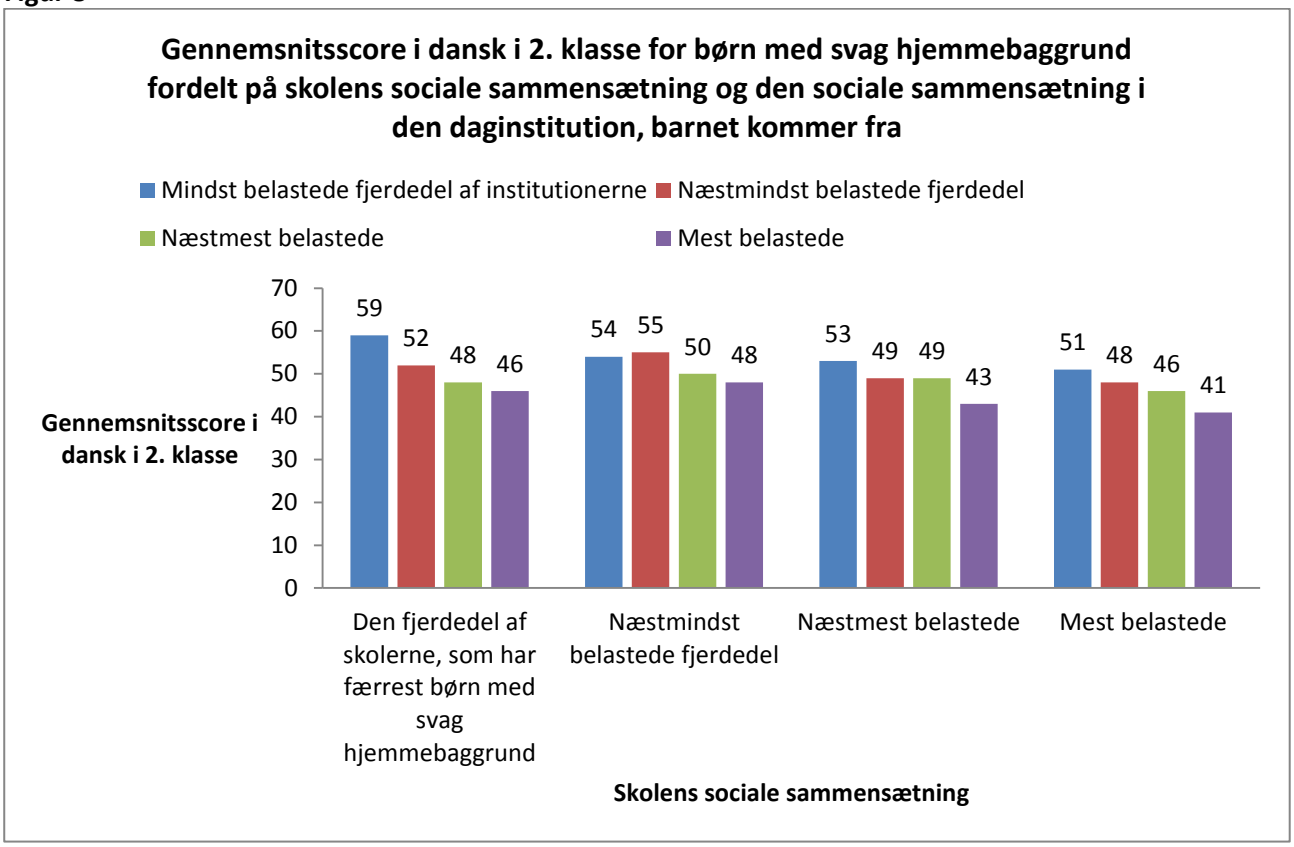

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at børn, der kommer fra udsatte institutioner, har ringere chancer end andre børn for at opnå en god score, når de bliver testet i 2. klasse.

Der er gennemført en regressionsanalyse, hvor der ses på, hvilke faktorer, der har en statistisk signifikant betydning, hvis de kombineres i en samlet model.

De faktorer, der har størst positiv betydning for barnets score i dansk er klart:
- om en af barnets forældre har en mellemlang eller lang uddannelse

Følgende faktorer har en signifikant negativ betydning:
- om den institution, barnet kommer fra, har mange børn med svag hjemmebaggrund
- om forældrenes uddannelsesniveau er lavere end mellemlang videregående
- om en af forældrene lever af kontanthjælp/pension
- om skolen har mange børn med svag hjemmebaggrund
- om barnet ikke lever med både far og mor

1.8. Perspektiver

Analysen sætter ikke blot fokus på de forskelle i muligheder, der er mellem børn med forskellig forældrebaggrund. Den understreger også virkningen af, at man i vidt omfang samler de svage børn i bestemte daginstitutioner og skoler.

Denne segregering har en selvstændig betydning i forhold til børnenes skolepræstationer og i forhold til deres muligheder for at komme videre med en ungdomsuddannelse.

Det er derfor vigtigt, at man politisk forholder sig til segregeringen.

Principielt kan man forholde sig på tre måder:

1) Man kan kompensere de udsatte skoler og institutioner ressourcemæssigt. Dette sker i et vist omfang på skoleområdet, men på daginstitutionsområdet er udbredelsen og navnlig omfanget af "sociale normeringer" meget sparsomt. Og børnegrupperne er ofte lige så store, som de er blevet i andre institutioner[3].

2) Man kan arbejde for at gøre segregeringen mindre. I praksis har man dog gjort det stik modsatte især på daginstitutionsområdet, idet man har droppet de styringsmuligheder, der tidligere lå i en central kommunal pladsanvisning og i stedet lader pladserne blive fordelt via opskrivning på internettet. Det giver i praksis ressourcestærke forældre bedst mulighed for at vælge deres ønskeinstitution, idet de formentlig er bedst til at orientere sig godt – og i god tid – om de enkelte institutioner og evt. kan vente på en plads i deres ønskeinstitution.

Afskaffelsen af den centrale pladsanvisning er et led i markedsgørelsen af institutionsområdet, men man kunne sagtens kombinere et hensyn til forældrenes valgmuligheder med en mulighed for kommunerne for at påvirke den sociale sammensætning i institutionerne[4].

3) Man kan lade stå til. Men så vil en voksende restgruppe ikke få en uddannelse.

[3] Se bl.a. "Udfordringer og muligheder for daginstitutioner i udsatte boligområder". FOA-Bureau 2000, 2015. Undersøgelsen fandt, at man i institutioner med overvægt at udsatte børn i gennemsnit kun fik 30 ugentlige personaletimer som kompensation, som typisk går til andet end direkte kontakt med børnene.
[4] Som man fx har på boligområdet, hvor en kommune kan anvise boliger til forskellige typer af byggeri.

2. Undersøgelsens fokus: Børn med svag hjemmebaggrund

Talrige undersøgelser viser, at det har afgørende betydning for et barns chancer senere i livet, at det vokser op i en stabil familie med veluddannede voksne, der er etableret på arbejdsmarkedet og integreret i det danske samfund.

Børns opvækstmiljø omfatter ikke alene hjemmet, men også daginstitution og skole. Derfor er det vigtigt, at børnene også her vokser op i et miljø, hvor det er omgivet af rimeligt stærke familier. Denne undersøgelse sætter fokus på, at man ikke opdeler skoler og daginstitutioner i to verdener: En gruppe med mange stærke børn – og en gruppe, hvor børn med svag hjemmebaggrund fylder rigtig meget.

Men hvad er stærk og svag hjemmebaggrund i denne forbindelse?

Man kan afgrænse de data, som karakteriserer en ”svag hjemmebaggrund” på forskellig måde. I forbindelse med nærværende undersøgelse er der lagt vægt på, at de variable, der vælges, hver for sig omfatter en rimeligt stor gruppe af børn/familier, og at det er variable, som hver på sin måde må antages at have betydning for børnenes hverdag og for opvækstvilkårene.

Eftersom undersøgelsen bygger på registerdata, kan den kun vise statistiske sammenhænge. Den siger med andre ord ikke nødvendigvis så meget om de enkelte børn. Eller sagt på en anden måde: Der er masser af individuelle forhold, som har afgørende betydning for det enkelte barns udvikling, der ikke kommer med i en registerundersøgelse og som kan føre til mønsterbrud. H.C. Andersen, Maxim Gorkij og Anker Jørgensen kom alle fra den absolutte underklasse, men nåede vidt i livet. Men *alt andet lige* har børn med stærk hjemmebaggrund bedre chance for at klare sig godt senere i livet end børn med en svag hjemmebaggrund.

Da denne undersøgelse primært drejer sig om ulighed blandt børn, har vi valgt at sætte fokus på de faktorer, der har betydning for, om et barn kommer videre i uddannelsessystemet efter folkeskolen. Der er bred tilslutning til en målsætning om, at næsten alle bør have en uddannelse (fx et mål på 95 pct. af alle børn). En uddannelse bliver i stadig højere grad en forudsætning for senere at sikre sig job og en god plads i samfundet. Det forudsætter imidlertid, at man kan komme ind på en ungdomsuddannelse – enten en erhvervsfaglig eller fx gymnasium/HF.

Som reglerne er i dag, skal en elev imidlertid dels gå op til folkeskolens afgangsprøve i 9. klasse og dels opnå en karakter ved afgangsprøven på mindst 02 i både dansk og matematik. Der er ganske vist muligheder for at komme ind på en uddannelse på baggrund af en samtale, ligesom eleverne kan forbedre deres standpunkter, men det er alligevel en vigtig indikator, at der en gruppe elever, der ikke umiddelbart er rustet til at komme videre i uddannelsessystemet efter folkeskolen.

Der er derfor gennemført en analyse af sammenhængen mellem baggrundsfaktorer i familien og risikoen for, at en elev ikke umiddelbart kan komme videre. Der er set på elever, der begyndte i 9. klasse i august 2013. Den gruppe, som ikke umiddelbart kunne komme videre i uddannelse, er herefter følgende:

- elever, som ikke gik til eksamen i de bundne prøvefag ved folkeskolens afgangseksamen i 2014 eller kun til nogle af disse fag
eller
- elever, som opnåede en karakter på mindre end 02 i enten dansk eller matematik

Ifølge nærværende analyse drejer det sig om 13,2 pct. af eleverne. For størstepartens vedkommende er det elever, der slet ikke kommer til eksamen.

Især forældrenes uddannelsesniveau spiller en vigtig rolle for, om eleven kommer igennem folkeskolens afgangsprøve og kan komme videre. Dette illustreres af Figur 9.

Figur 9

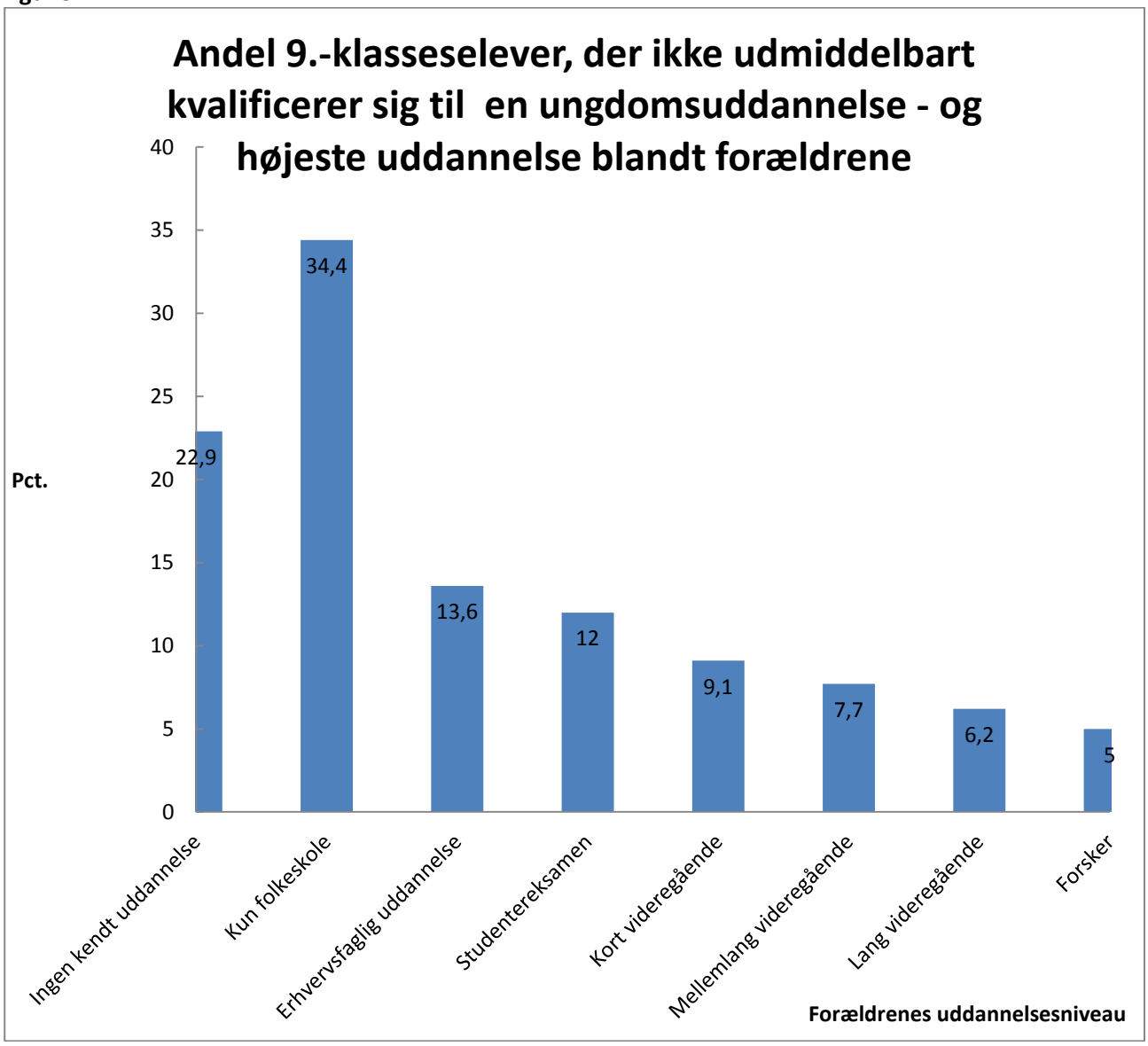

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Også forældrenes/papforældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet spiller en rolle. Hvis en af forældrene er på kontanthjælp/pension, er der 27,4 pct., der ikke gennemfører folkeskolens afgangsprøve med tilstrækkelige karakterer. Hvis begge forældre (eller den enlige forsørger) er på arbejdsmarkedet, er andelen 11,2 pct.

Tilsvarende kan man se, at der blandt børn, der ikke bor sammen med både far og mor, er 19,2 pct., der ikke gennemfører med et tilstrækkeligt resultat, mens andelen er 9,5 pct., hvis de bor med både far og mor.

Ser vi på etnicitet, finder vi, at 12,6 pct. af de børn, der har etnisk dansk eller europæisk baggrund, gennemfører med tilstrækkeligt resultat, mens andelen er 23,1 pct. for børn af ikke-europæisk herkomst.

En nærmere statistisk analyse viser, at følgende forhold, der har størst betydning:
- forældrenes uddannelsesniveau
- forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet
- om barnet bor hos begge sine forældre
- etnisk baggrund

Den statistiske analyse viser desuden, at den etniske baggrund kun spiller en forholdsvis lille rolle, hvis de øvrige forhold er kendt[5].

Det er desuden undersøgt, hvilken familievariabel der i den samlede statistiske model er bedst til at forklare, om barnet ikke opnår et tilstrækkeligt resultat (målt ved R^2):
- er det, om barnet bor hos en enlig forsørger?
- eller er det, om barnet ikke bor sammen med både far og mor?

Det viser sig, at sidstnævnte variabel er en lille smule bedre til at forklare forskelle i præstationer ved folkeskolens 9.-klasses afgangseksamen. Det er derfor den, der indgår i modellen[6].

Der er herefter konstrueret et samlet indeks for antallet af faktorer i hjemmemiljøet, der øger risikoen for, at barnet ikke afslutter folkeskolens afgangsprøve med et tilstrækkeligt resultat. De tre faktorer er:
- forældrene har ikke en kendt uddannelse ud over folkeskolen
- en af forældrene eller begge lever overvejende af kontanthjælp/pension
- barnet bor ikke sammen med både far og mor

Tabel 1 viser sammenhængen mellem disse faktorer og risikoen for ikke at gennemføre folkeskolen med tilstrækkeligt resultat.

[5] Bl.a. fordi der er en sammenhæng mellem uddannelsesniveau og etnisk baggrund.
[6] De enlige forsørgere er naturligvis en delmængde blandt de "brudte" familier. En registeranalyse kan ikke i sig selv sige noget om, hvad der er for faktorer, der slår igennem, men det er nærliggende at antage, at der ofte i en periode har været ustabile opvækstforhold, hvis man ikke bor sammen med både far og mor, og at enlige forældre ofte har en presset hverdag. Valget af variable betyder desuden, at afgrænsningen af børn med "svag hjemmebaggrund" kommer til at svare til den afgrænsning, der blev anvendt i undersøgelsen "Det delte Danmark – notat om social opdeling af skoler" (Niels Glavind for AE-raadet og Ugebrevet A4, 2003).

Tabel 1. Risiko for ikke klare folkeskolens afgangsprøve med mindst 02 i dansk og matematik fordelt på antal af faktorer i analysen og køn

Antal faktorer	Køn		I alt
	Drenge	Piger	
	Pct., der ikke gennemfører med tilstrækkeligt resultat		
Ingen	8,7	6,9	7,8
1	15,9	12,6	14,1
2	34,9	28,6	31,5
3	44,0	38,2	40,8
I alt	14,6	11,9	13,2

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

I analysen af fordeling af børnene arbejdes herefter med følgende opdeling:

”Stærk hjemmebaggrund”: Ingen af de nævnte faktorer

”Mellemgruppen”: 1 af de nævnte faktorer

”Svag hjemmebaggrund”: 2 eller 3 af de nævnte faktorer.

3. Ulighed blandt børnene

Undersøgelsen fokuserer på børn i alderen 0-16 år, dvs. den aldersgruppe, som typisk er i dagtilbud eller i grundskole.

Ser vi på de enkelte variable, som indgår, finder vi følgende hyppighed for de 0-16-årige:

Bor ikke sammen med far og mor: 26,3 pct.

Ingen af de voksne i familien har en uddannelse ud over folkeskolen: 11,9 pct.

Mindst en af de voksne lever overvejende af kontanthjælp/pension: 11,6 pct.

Tabel 2 viser, hvordan børnene fordeler sig, hvis vi kombinerer disse forhold.

Tabel 2. 0-16-årige børn 1. januar 2015 fordelt efter antal faktorer i analysen

Antal faktorer	Pct. af 0-16-årige
Ingen	64,8
En	23,6
To	8,6
Tre	3,0
I alt	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Der er således 11,6 pct. af børnene, som har en "svag hjemmebaggrund" ifølge den afgrænsning, der er foretaget. Ifølge analysen i Afsnit 2, er der en tredjedel af disse børn, som forlader grundskolen uden tilstrækkelige eksamensmæssige forudsætninger til at komme videre.

Tabel 3 viser, hvordan sammenhængen er mellem antallet af faktorer og barnets etniske baggrund.

Tabel 3. Andel børn med etnisk baggrund uden for Europa blandt børn med forskelligt antal faktorer

Antal faktorer	Andel af disse børn, der har etnisk baggrund i et land uden for Europa i pct.
Ingen	3,5
En	10,3
To	15,1
Tre	21,2
Børn med "svag hjemmebaggrund i alt", dvs. 2 eller 3 faktorer	16,7
I alt	6,6

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at andelen af børn med etnisk baggrund uden for Europa er højere i gruppen med svag hjemmebaggrund end i børnegruppen som helhed. Dette hænger formentlig især sammen med, at der er en større andel forældre uden kendt uddannelse. 5/6 af de børn, der har svag hjemmebaggrund, er dog etnisk danske.

Ikke overraskende er der store geografiske forskelle. Tabel 4 viser de 10 kommuner, som huser den største andel af børn med "svag hjemmebaggrund". I tabellen ses desuden for den enkelte kommune andelen af børn, der bor i almennyttigt boligbyggeri, andel børn med etnisk baggrund uden for Europa og andel af borgere (alle aldersgrupper), der er under fattigdomsgrænsen[7].

Tabel 4. De 10 kommuner, hvor der er størst andel af børn med "svag hjemmebaggrund".

Kommune	**Stærk hjemme-baggrund**	**Mellem-gruppen**	**Svag hjemme-baggrund**	**I alt**	**Andel, der bor i almen-nyttige boliger**	**Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa**	**Andel af indbyggere under fattigdoms-grænsen**
	Pct.						
Lolland	46,8	28,9	24,3	100	11,3	2,4	6,6
Odsherred	53,6	27,8	18,7	100	4,9	3,5	5
Kalundborg	54	28,4	17,7	100	10,7	5	5,2
Vordingborg	53,2	29,1	17,7	100	9,2	3,1	5,8
Slagelse	55,5	27,3	17,1	100	19,9	6,5	6,9
Guldborgsund	54,2	29,1	16,7	100	9,8	3,8	6,6
Brøndby	55	28,7	16,3	100	60	17,1	7,6
Ishøj	55,7	28,6	15,6	100	53,6	13,9	8,4
Fredericia	58,7	26,3	14,9	100	20,5	6,2	6,1
Næstved	59,1	26,3	14,7	100	12	4,4	5,7
Hele landet	64,8	23,6	11,6	100	16	6,6	7,3

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at børn med svag hjemmebaggrund især findes i det sjællandske område. Ser man bort fra Brøndby og Ishøj, udmærker de pågældende kommuner sig ikke ved specielt mange i almennyttige boliger, specielt mange børn fra de etniske minoriteter eller specielt mange fattige familier.

Tabel 5 viser tilsvarende de kommuner, hvor man finder færrest børn med "svag hjemmebaggrund".

[7] Ifølge Statistikbanken. Borgere under fattigdomsgrænsen er her defineret efter et snævert kriterium som borgere, hvis disponible ækvivalensindkomst ligger lavere end 50 pct. af medianindkomsten. Ækvivalensindkomsten beregnes ved at dividere den samlede disponible indkomst med en faktor, der er beregnet som summen af: 1 for den første voksne, 0,7 for den anden voksne og 0,5 pr. barn (såkaldte OECD-vægte).

Tabel 5. De 10 kommuner, hvor der er mindst andel af børn med "svag hjemmebaggrund".

Kommune	**Stærk hjemme-baggrund**	**Mellem-gruppen**	**Svag hjemme-baggrund**	**I alt**	**Andel, der bor i almen-nyttige boliger**	**Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa**	**Andel af indbyggere under fattigdoms-grænsen**
	Pct.						
Læsø	64,3	29,1	6,6	100	0,4	0	4,3
Furesø	73,9	19,9	6,3	100	19,3	3,9	3,9
Skanderborg	75,5	18,2	6,3	100	7,6	2,9	2,9
Gentofte	75,8	18,3	5,9	100	2,5	5	6,5
Hørsholm	72,9	21,2	5,9	100	10,4	3,9	4,3
Rudersdal	76,4	17,8	5,9	100	12,5	4,6	4,9
Lyngby-Taarbæk	75,6	18,9	5,5	100	15,9	5,9	6,8
Dragør	76,2	18,7	5,2	100	9,2	2,5	3,8
Egedal	75,9	19,1	4,9	100	7	3,3	2,6
Allerød	77,6	18,5	3,9	100	9,7	2,9	2,6

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Når bortses fra Læsø og Skanderborg ligger disse kommuner i hovedstadens rige omegnskommuner.

4. Tiden før dagtilbuddet

Hvis vi starter ved barnets fødsel, viser Tabel 6 og 7, hvilken sammenhæng der er mellem barnets hjemmebaggrund og barnets fødselslængde/fødselsvægt.

Tabel 6. Børns fødselslængde fordelt på hjemmebaggrund. Fødsler i 2012

Hjemmebaggrund	Barnets fødselslængde (cm)		I alt
	Op til 48	49 eller mere	
	Pct. af børn		
Stærk	8,8	91,2	100
Mellemgruppen	11,2	88,8	100
Svag	13,6	86,4	100
I alt	9,6	90,4	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 7. Børns fødselsvægt fordelt på hjemmebaggrund. Fødsler i 2012

Hjemmebaggrund	Barnets fødselsvægt (gram)			I alt
	Op til 2500	2500-3000	Over 3000	
	Pct. af børn			
Stærk	4,6	11,7	83,7	100
Mellem	5,7	14,9	79,4	100
Svag	6,7	17,2	76,1	100
I alt	5	12,7	82,3	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at børn med svag hjemmebaggrund oftere end andre børn har lav fødselslængde eller lav fødselsvægt.

Som det fremgår af Figur 10, er der bl.a. en klar sammenhæng med forældrenes uddannelse.

Figur 10

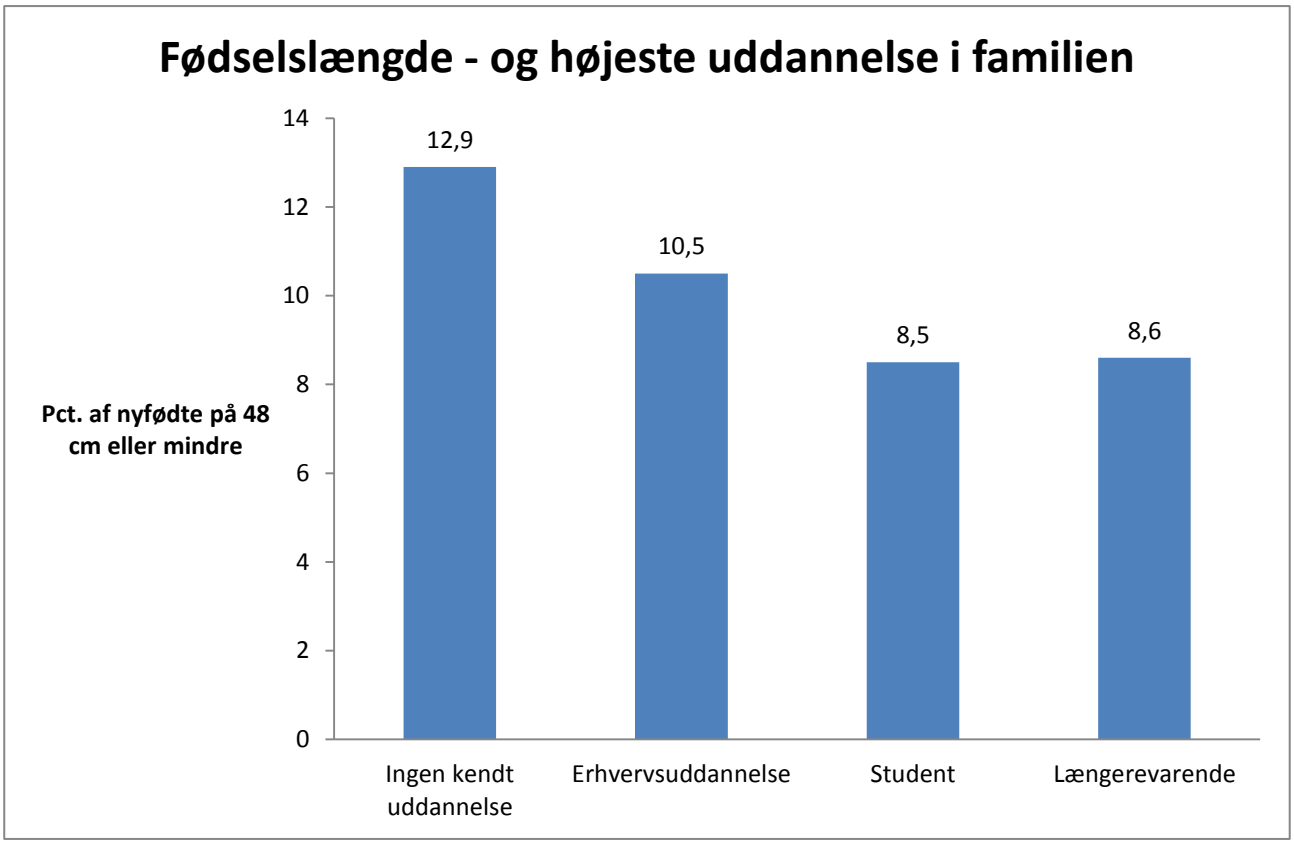

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Figuren viser, at der er en klart større andel af børn med lav fødselslængde blandt børn, hvis forældre ingen erhvervsuddannelse har.

Ser vi på familieforhold, er der 9,2 pct. af børnene, der har lav fødselslængde (48 cm eller mindre), hvis barnet bor sammen med både far og mor. Er det en brudt familie, er andelen 12,4 pct.

En registerundersøgelse siger ikke noget om, hvilke nærmere mekanismer, der gør sig gældende, men det er nærliggende at antage, at der fx er en sammenhæng mellem rygning og levevis i det hele taget – og uddannelse, familieforhold m.v. Måske især for de allersvageste grupper.

Ser vi nu på den efterfølgende barselsperiode, viser Tabel 8, hvor stor en del af børnene, der er i daginstitution eller dagpleje, når børnene har forskellig alder, målt i måneder[8].

[8] Tallene er beregnet ved at se på barnets alder i måneder 1. oktober 2014. De registerdata, Danmarks Statistik har tilvejebragt, omfatter ikke alle børn i pasning, idet især børn i privatinstitutioner ikke er med. Der er reguleret herfor ved at opveje pasningsprocenterne i forhold til registersamkørslens procent af 0-1-årige i pasning (som er på 95,0 pct).

Tabel 8. Andel børn i offentlig pasning fordelt på barnets alder i mdr. og hjemmebaggrund

	Alder i måneder						
Hjemmebaggrund	**Under 6**	**6-7**	**8-9**	**10-11**	**12-13**	**14-23**	**24**
	Pct. i offentlig pasning						
Stærk	0	2,1	16,4	62	84,6	87,7	89,8
Mellemgruppen	0,1	3,6	20,1	60,2	75,4	84	87,7
Svag	0	4,3	23,4	60,4	79,9	85,8	89
I alt	0	2,5	17,5	61,7	82,8	87	89,4

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at der blandt børn med svag hjemmebaggrund er en større andel af børnene, der begynder tidligt (før barnet er 10 mdr.) i daginstitution eller dagpleje end blandt andre børn. Tabel 9 viser den nærmere sammenhæng med uddannelsesniveau, familieforhold og etnicitet.

Tabel 9. Andel børn i offentlig pasning fordelt på barnets alder i mdr. og højeste uddannelse i familien

	Alder i måneder						
Højeste uddannelse blandt familiens voksne	**Under 6**	**6-7**	**8-9**	**10-11**	**12-13**	**14-23**	**24**
	Pct. i offentlig pasning						
Uoplyst	0	2,9	14,3	35	48,4	68,3	71,6
Ingen	0,1	4,4	23,7	62,1	78,6	83,4	85,8
Erhvervsuddannelse	0,1	2,8	20,4	63,9	82,5	85,7	87,5
Student	0	1,7	17,8	63	78,1	84,4	90,7
Videregående	0	2	14,9	61,5	85,5	89	91,5
I alt	0	2,5	17,6	62	83	86,8	89,4

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 10. Andel børn i offentlig pasning fordelt på barnets alder i mdr. og enlige/ikke enlige

Familietype	Alder i måneder						
Højeste uddannelse blandt familiens voksne	**Under 6**	**6-7**	**8-9**	**10-11**	**12-13**	**14-23**	**24**
	Pct. i offentlig pasning						
Parfamilier	0	2,3	16,7	61,5	83,4	86,9	89,3
Enlige	0,1	4,2	23,6	62,7	77,7	87,5	90,3
I alt	0	2,5	17,5	61,7	82,8	87	89,4

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 11. Andel børn i offentlig pasning fordelt på barnets alder i mdr. og etnisk baggrund

Etnisk baggrund	Alder i måneder						
	Under 6	6-7	8-9	10-11	12-13	14-23	24
	Pct. i offentlig pasning						
Dansk	0	2,5	18,3	64,8	86,1	89,4	91,4
Anden europæiske	0	2	9,3	37,4	57,2	68,8	71,8
Ikke europæisk	0	2,8	12,8	41,5	59,6	71,7	78,9
I alt	0	2,5	17,5	61,7	82,8	87	89,4

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabellerne peger i retning af, at navnlig uddannelsesbaggrund spiller en rolle. Det kan hænge sammen med, at reglerne for økonomisk kompensation under barsel typisk er bedre, hvis man har en erhvervs-uddannelse, end hvis man ikke har. Fra barnets 14-måneders alder og frem er andelen af børn i pasning størst, hvis en af forældrene har en videregående uddannelse. Det kan hænge sammen med en større erhvervsfrekvens i denne gruppe.

Desuden spiller det en rolle, om moderen evt. står alene med barnet, eller om der er to voksne i familien.

Når det gælder etnisk baggrund, viser tabellerne, at dansk-etniske børn typisk kommer i institution/ dagpleje betydeligt tidligere end børn med anden etnisk baggrund[9].

Det forhold, at især de veluddannede ofte har mulighed for at vente lidt længere på plads end andre, kan bl.a. have betydning for institutionernes sociale sammensætning. De veluddannede vil have bedst mulighed for at vente på en ledig plads i de mest efterspurgte institutioner.

[9] Dette kan være forklaringen på, at også børn, hvis forældres uddannelsesbaggrund er uoplyst, i gennemsnit begynder senere i pasning.

5. I dagtilbud

10,5 pct. af de børn, der var i dagpleje eller daginstitution i 2014, havde en svag hjemmebaggrund ifølge den definition, der er anvendt[10].

Man skal være varsom med at forestille sig skematiske sammenhænge mellem hjemmebaggrund og barnets udvikling. Men alt andet lige må man antage, at børn med svag hjemmebaggrund oftere end andre børn har brug for særlig opmærksomhed og en særlig indsats. Derfor er det vigtigt, at de børn, der har brug for noget ekstra, ikke samles i bestemte institutioner, mens "elitens" børn finder sammen i andre institutioner.

Børn med svag hjemmebaggrund er imidlertid ikke jævnt fordelt. Opdeler man alle landets institutioner i fire lige store grupper, sådan at den fjerdedel af institutionerne, der har færrest børn med svag hjemmebaggrund er i første gruppe, viser Tabel 13, hvor stor en del af børn med svag hjemmebaggrund, der er i hver fjerdedel af institutionerne.

Tabel 13. Andel af børn med svag hjemmebaggrund og andel børn med ikke-europæisk baggrund i de fire grupper af institutioner 2014

Institutionsgruppe	Andel af alle landets institutionsbørn med svag hjemmebaggrund	Andel af alle børn med etnisk baggrund uden for Europa
	Pct.	
Mindst andel af børn med svag hjemmebaggrund	6	7
Næstmindst	15	13
Næststørst	26	20
Størst andel af børn med svag hjemmebaggrund	54	60
I alt	100	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at den mest "belastede" fjerdedel af institutionerne rummer 54 pct. af alle børn med svag hjemmebaggrund. Denne gruppe af institutioner rummer samtidig 60 pct. af alle børn med etnisk baggrund uden for Europa.

Figur 11 viser, hvordan det så ud i de mest udsatte institutioner i 2004 og i 2007.

[10] 10,3 pct. i dagpleje, 10,6 pct. i institutionerne.

Figur 11

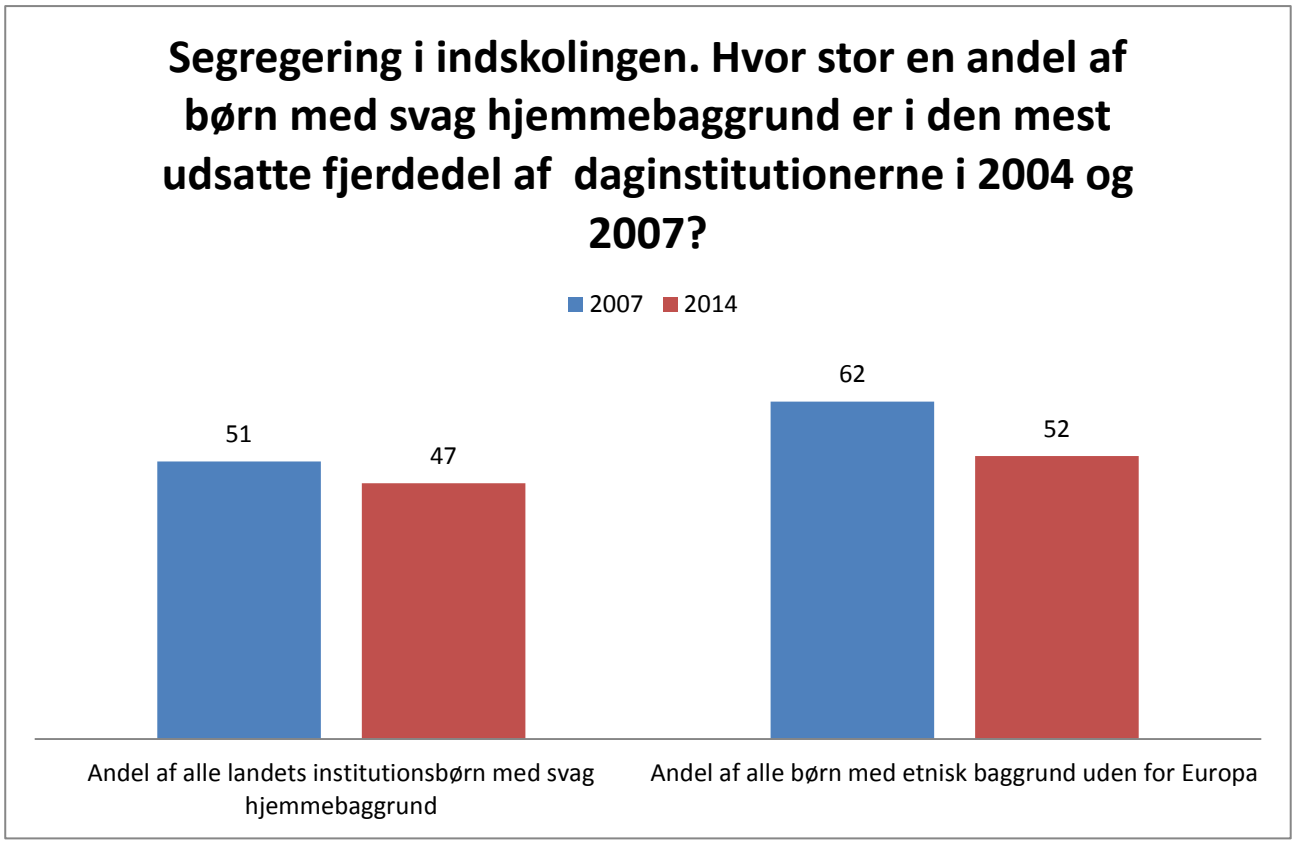

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det bemærkes, at udviklingen kan være påvirket af kommunesammenlægningen i 2007. I perioden 2007-2014 er den gennemsnitlige institutionsstørrelse for kommunale og selvejende daginstitutioner desuden vokset fra 57 til 77 børn pr. institution, hvilket – alt andet lige – vil give en vis udjævning i forældreklientellet. Alt i alt kan segregeringen være forholdsvis uændret gennem de senere år.

Det er meget forskelligt fra kommune til kommune, hvordan forældresammensætningen er i de mest udsatte institutioner. Det afhænger af to forhold:
- hvor stor en andel af børnene, der har en svag hjemmebaggrund
- i hvor høj grad børn med svag hjemmebaggrund er koncentreret i bestemte institutioner (graden af segregering)

I Tabel 14 illustreres dette for de 10 kommuner, hvor den mest udsatte fjerdedel af institutionerne rummer den største andel af børn med svag hjemmebagrund. Tabellen omfatter kun kommuner med mindst 12 institutioner.

Tabel 14. De 10 kommuner, hvor de udsatte institutioner rummer flest børn med svag hjemmebaggrund

Kommune	Andel af institutions-børn i hele kommunen, der har svag hjemmebag-grund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af institution-erne	Andel af børn i de mest udsatte institutioner, der har svag hjemmebag-grund	Andel af institutions-børn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af institution-erne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal institu-tioner
Lolland	25	42	45,2	3,4	4,4	16
Fredericia	13,6	52	34,7	6,9	21,2	30
Kalundborg	18,1	34,8	31,2	5,4	11,7	32
Vording-borg	17,8	37,6	30,8	3,2	9	23
Odense	13	56,9	30,2	10,7	30,1	140
Guldborg-sund	17,4	37	29,5	3,9	10,9	25
Slagelse	15,5	42,6	28,9	5	11,4	45
Horsens	10,8	56,2	28,3	5,6	16,6	46
Odsherred	18,3	24,3	27,6	4,8	8,7	13
Helsingør	12,1	51,1	27,1	4	8,7	33

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at fx Lolland har mange børn med svag hjemmebaggrund i hele kommunen – og derfor også i de mest udsatte institutioner. Kommuner som Odense, Fredericia og Horsens har ikke specielt mange børn med svag hjemmebaggrund, men denne gruppe børn er koncentreret i et mindre antal institutioner. Især i Odense har disse institutioner samtidig mange børn med etnisk baggrund uden for Europa.

Tabel 15 sammenligner de tilsvarende tal for de fire største kommuner.

Tabel 15. Andel børn med svag hjemmebaggrund i de mest udsatte institutioner i de fire største kommuner

Kommune	Andel af institutions-børn i hele kommunen, der har svag hjemmebag-grund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af institution-erne	Andel af børn i de mest udsatte institutioner, der har svag hjemmebag-grund	Andel af institutions-børn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af institution-erne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal institu-tioner
Køben-havn	11,8	52,9	25,1	10,9	25,5	463
Aarhus	11	56,6	24,9	11,4	31,7	80
Odense	13	56,9	30,2	10,7	30,1	140
Aalborg	10,6	58,8	26,3	5,3	15,2	153

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

I Aarhus, Aalborg og Odense har man velkendte bebyggelser som Gellerupparken og Vollsmose, som rummer mange børn med hjemmebaggrund, og som geografisk ligger et stykke vej fra bykernen. De tilsvarende boligområder i Københavnsområdet ligger i vidt omfang i omegnskommunerne. De ”ghettoer”, der er i København, fx Mjølnerparken, er tæt på byen i øvrigt.

6. Fra daginstitution til skole – kommunal eller privat

De 555 private grundskoler i Danmark er meget forskellige og bygger på vidt forskellige historiske traditioner. Fra gammel tid har man dels haft byernes private realskoler, som var målrettet det bedre borgerskabs børn, dels de grundtvig-kold'ske friskoler med en bredere målgruppe, især i landdistrikterne. Men hertil kommer en række idébaserede skolegrupper som fx de 16 Rudolf Steiner-skoler, de 60 lilleskoler, de 20 katolske grundskoler osv.

De senere år har antallet af friskoler været stigende, hvilket bl.a. hænger sammen med, at mange lokalsamfund har ønsket at bevare den lokale skole i takt med, at de kommunale skoler samles i større enheder. Figur 12 illustrerer denne tendens.

Figur 12

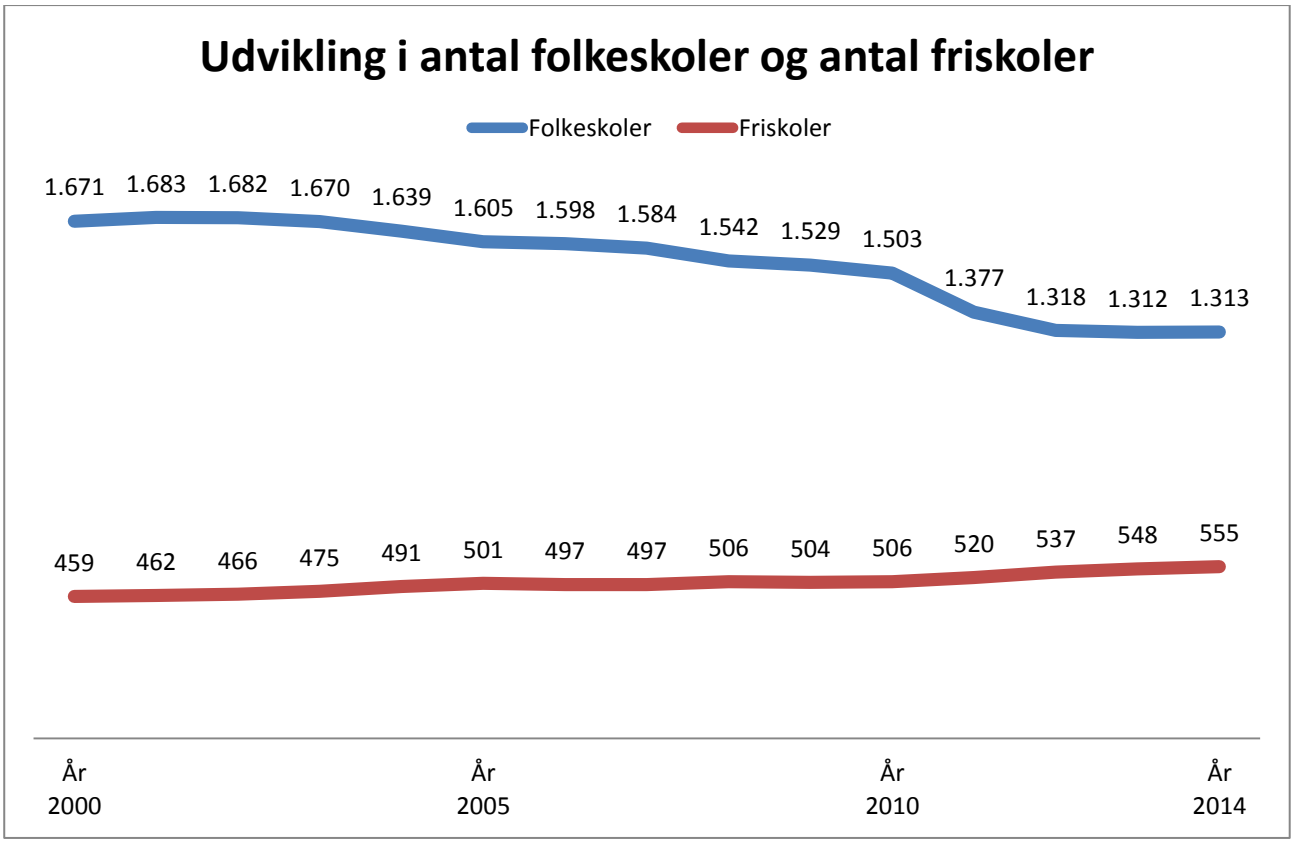

Kilde: Undervisningsministeriet

Selv om de private skoler som udgangspunkt er betalingsskoler, er det derfor ikke *kun* elitens børn, der vælger denne skoleform. Mange private skoler afspejler den sociale sammensætning i lokalsamfundet. Medvirkende hertil er også, at familier med små indkomster har mulighed for fripladstilskud til skolepengene og til friskolens SFO efter særlige regler.

Alligevel er der en tendens til, at det især er børn med stærk hjemmebaggrund, der kommer i privatskole. Dette fremgår af Tabel 16.

Tabel 16. Valg af skoleform fordelt på hjemmebaggrund

Hjemmebaggrund	Folkeskoler	Privatskoler	Dagbehandlingshjem m.v.	I alt
Stærk hjemmebaggrund	81	17	2	100
Mellemgruppen	83	14	3	100
Svag hjemmebaggrund	83	11	7	100
I alt	82	16	3	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Som det fremgår af Figur 13, er det ikke mindst uddannelsesbaggrund, der spiller en rolle.

Figur 13

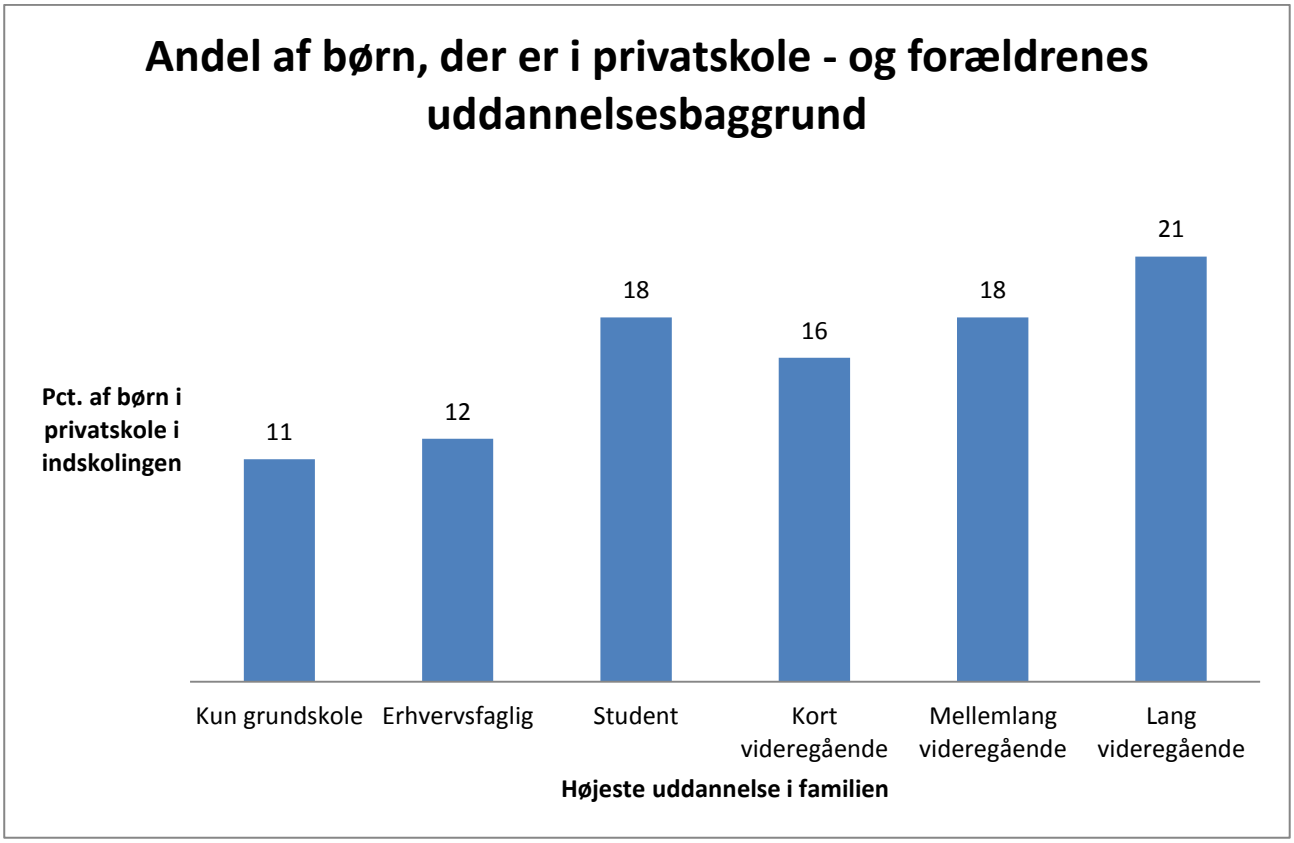

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

7. De kommunale folkeskoler

Heller ikke når det gælder kommunale skoler er børn med svag hjemmebaggrund jævnt fordelt. Opdeler man alle landets skoler i fire lige store grupper, sådan at den fjerdedel af skolerne, der har færrest børn med svag hjemmebaggrund, er i første gruppe, viser Tabel 17, hvor stor en del af børn med svag hjemmebaggrund, der er i hver fjerdedel af skolerne.

Tabel 17. Andel af børn med svag hjemmebaggrund og andel børn med ikke-europæisk baggrund i de fire grupper af kommunale folkeskoler 2014

Institutionsgruppe	Andel af alle landets institutionsbørn med svag hjemmebaggrund	Andel af alle børn med etnisk baggrund uden for Europa
	Pct.	
Mindst andel af børn med svag hjemmebaggrund	11	8
Næstmindst	18	14
Næststørst	26	21
Størst andel af børn med svag hjemmebaggrund	45	57
I alt	100	100

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Figur 14 illustrerer udviklingen siden 2007 med udgangspunkt i børn i 0.-2. klasse.

Figur 14

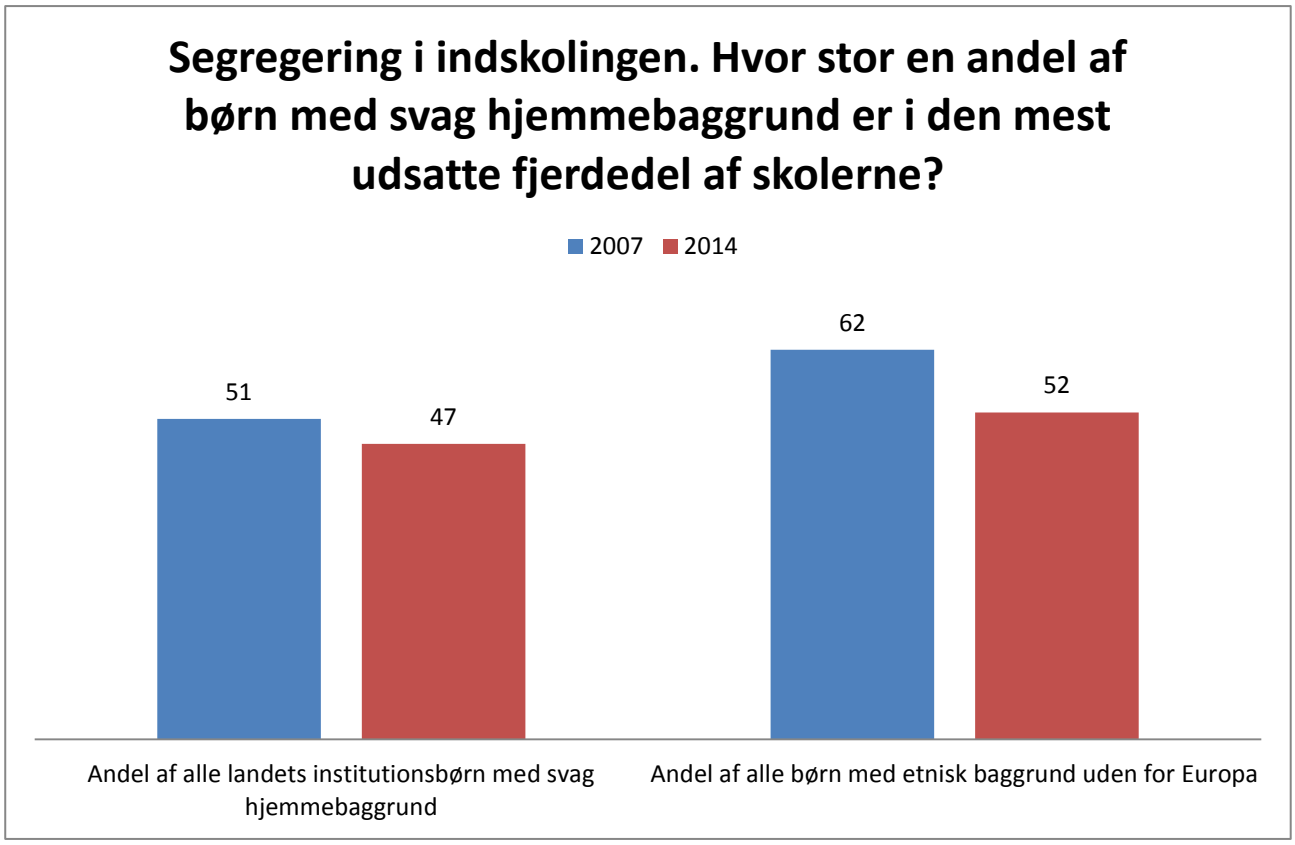

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at segregeringen er blevet lidt mindre de senere år. Dette skal dog ses på baggrund af de mange skolesammenlægninger, som alt andet lige betyder en større udligning af børneklientellet.

Det er meget forskelligt fra kommune til kommune, hvordan forældresammensætningen er i de mest udsatte skoler. Som på daginstitutionsområdet afhænger det af to forhold:
- hvor stor en andel af børnene, der har en svag hjemmebaggrund
- i hvor høj grad børn med svag hjemmebaggrund er koncentreret om bestemte skoler (graden af segregering)

I Tabel 18 illustreres dette for de 10 kommuner, hvor den mest udsatte fjerdedel af skolerne rummer den største andel af børn med svag hjemmebagrund. Tabellen omfatter kun kommuner med mindst 8 skoler.

Tabel 18. De 10 kommuner, hvor de udsatte skoler rummer flest børn med svag hjemmebaggrund

Kommune	Andel af skolebørn i hele kommunen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af skolerne	Andel af børn i de mest udsatte skoler, der har svag hjemme-baggrund	Andel af skolebørn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af skolerne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal skoler
Lolland	29,9	23,9	39,3	3,7	0,5	12
Fredericia	15,7	27,2	30,3	45,2	18,6	12
Odense	15,9	45,2	29,9	64,5	36,5	33
Horsens	12,9	50,5	29	58,2	11,1	17
Aarhus	15,1	46,8	28,7	57,1	36,5	47
Randers	13,3	53,3	28,7	64,6	8,3	24
Høje-Taastrup	15,8	25,4	28,2	35,3	38,3	11
København	16,8	40,4	28,1	47,9	35	58
Slagelse	18,9	35,7	28,1	47	14,2	20
Esbjerg	13,9	45,2	26,5	69,5	17	27

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Ser man bort fra Lolland, omfatter listen en række af de største bykommuner. Det er karakteristisk, at de mest belastede institutioner i disse kommuner samtidig har et stort islæt af børn med etnisk baggrund uden for Europa.

8. Klassekammerateffekten

8.1. Skolekarakterer

Et gammelt ordsprog siger, at ”lige børn leger bedst”. Det udtrykker den holdning, at en vis afstand mellem samfundsklasserne ikke er så skidt endda.

Ud over de fordomme, det kan give næring til, hvis børn fra forskellige lag ikke mødes, kan man imidlertid også spørge, om det er særlig effektivt fx i forhold til en målsætning om en veluddannet arbejdskraft, at man samler de svage grupper i bestemte institutioner og skoler.

Flere undersøgelser har påvist den såkaldte ”klassekammerateffekt”, dvs. det forhold, at en elevs skolepræstationer ikke alene påvirkes af elevens egen familiebaggrund, men også af elev-sammensætningen i hele skolen/klassen. I denne undersøgelse undersøges dette forhold på ny med udgangspunkt i 2014-data for skolekarakterer[11]. Desuden inddrages de nationale test i analysen. Skolekaraktererne ved folkeskolens afgangsprøve afhænger i høj grad af forældrebaggrund. Figur 15 viser fx den tætte sammenhæng med forældrenes uddannelsesniveau.

[11] Se fx: Skoler og karakterer - effektivitet og klassekammerateffekt . Niels Glavind, AE-rådet, 2005. ” Uddannelse skal styrkes gennem hele livet” . AE-raadet 2912. Den borgerlige tænketank CEPOS har sat spørgsmålstegn ved klassekammerateffekten i et arbejdspapir nr. 30 (2015). CEPOS-analysen imødegås bl.a. af analysechef Jonas Schytz Jull, AE-raadet, i Politiken 23. april 2015, hvor det påvises, at konklusionerne og metoden i CEPOS-papiret er uklare.

Figur 15

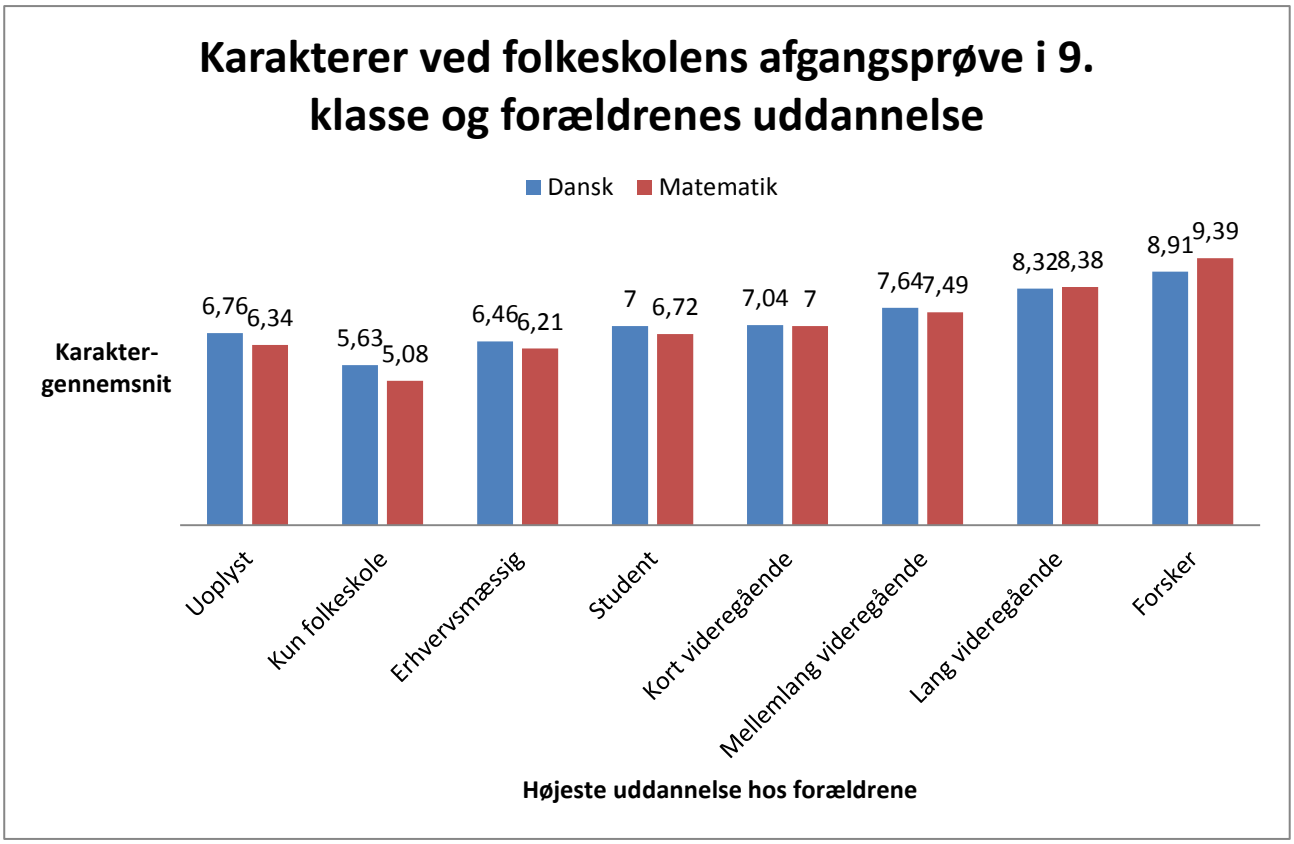

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

”Klassekammerateffekten” er herefter betegnelsen for det forhold, at elevens præstation ikke alene afhænger af elevens egen hjemmebaggrund, men også af den sociale sammensætning på skolen. Tabel 19 illustrerer dette.

Tabel 19. Gennemsnitskarakter i dansk ved folkeskolens afgangsprøve fordelt på forældrenes uddannelsesniveau og skolens sociale sammensætning

Højeste uddannelsesniveau hos forældrene	Den fjerdedel af skolerne som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Karaktergennemsnit i dansk				
Uoplyst	7,61	7,50	6,88	5,83	6,76
Kun folkeskole	6,38	6,17	5,61	5,31	5,63
Erhvervsuddannelse	6,73	6,63	6,34	6,15	6,46
Student	7,42	7,40	6,81	6,31	7,00
Kort videregående	7,29	7,13	6,92	6,69	7,04
Mellemlang videregående	7,82	7,78	7,53	7,21	7,64
Lang videregående	8,44	8,51	8,09	7,82	8,32
Forsker	9,02	8,86	8,92	8,57	8,91
I alt	7,51	7,37	6,84	6,37	7,06

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at fx et forskerbarn, der går i den mindst udsatte fjerdedel af skolerne i gennemsnit scorer 9,02 i dansk. Går et forskerbarn i en skole med mange børn med svag hjemmebagrund, er gennemsnitsscoren 8,57.

Men virkningen er større for et barn fra en familie, hvor ingen af forældrene har en uddannelse ud over folkeskolen: Går dette barn i den mindst udsatte fjerdedel af skolerne, er den gennemsnitlige score 6,38 i dansk. Går barnet i en skole med mange børn med svag hjemmebagrund, er gennemsnitsscoren helt nede på 5,31.

Tabel 20-22 viser de tilsvarende resultater for matematik og betydningen af den samlede hjemmebaggrund.

Tabel 20. Gennemsnitskarakter i matematik ved folkeskolens afgangsprøve fordelt på forældrenes uddannelsesniveau og skolens sociale sammensætning

Højeste uddannelsesniveau hos forældrene	Den fjerdedel af skolerne som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Karaktergennemsnit i matematik				
Uoplyst	7,62	6,9	6,21	5,69	6,34
Kun folkeskole	5,92	5,82	5,12	4,59	5,08
Erhvervsuddannelse	6,59	6,48	6,06	5,7	6,21
Student	7,39	7,14	6,42	5,9	6,72
Kort videregående	7,34	7,22	6,79	6,45	7
Mellemlang videregående	7,82	7,69	7,23	6,95	7,49
Lang videregående	8,57	8,63	8,08	7,67	8,38
Forsker	9,57	9,48	8,92	9,19	9,39
I alt	7,5	7,3	6,57	5,95	6,88

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 21. Gennemsnitskarakter i dansk ved folkeskolens afgangsprøve fordelt på barnets hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning

Hjemmebaggrund	Den fjerdedel af skolerne som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Karaktergennemsnit i dansk				
Stærk	7,67	7,65	7,23	6,91	7,43
Mellemgruppen	7,24	7,09	6,59	6,24	6,79
Svag	6,69	6,33	5,84	5,41	5,85
I alt	7,51	7,37	6,84	6,37	7,06

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 22. Gennemsnitskarakter i matematik ved folkeskolens afgangsprøve fordelt på barnets hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning

Hjemmebaggrund	Den fjerdedel af skolerne som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Karaktergennemsnit i dansk				
Stærk	7,78	7,73	7,12	6,77	7,44
Mellemgruppen	6,98	6,82	6,17	5,68	6,42
Svag	6,38	5,91	5,23	4,72	5,27
I alt	7,50	7,30	6,57	5,94	6,88

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

En registerundersøgelse kan ikke afdække de nærmere virkningsmekanismer i forholdet mellem barnets individuelle baggrund og betydningen af skolens sociale sammensætning. Men det er nærliggende at antage, at veluddannede forældre har lettest ved at hjælpe børnene fagligt, og at børn fra veluddannede miljøer ofte har et stort begrebsforråd og er vant til at forklare sig. Hvis der er mange børn med svag hjemmebaggrund på skolen, kan det tænkes at påvirke undervisningens faglige niveau, ligesom den individuelle indsats i forhold til de enkelte elever måske vil være mere præget af behovet for at få alle med frem for at sikre udfordringer til de dygtigste. Endelig kan man tænke sig, at eleverne i en skole med mange børn med stærk hjemmebaggrund påvirker hinanden til at satse på at komme videre i uddannelses-systemet.

Men som sagt: En registerundersøgelse kan ikke afgøre, hvilke af disse forhold, der har stærkest betydning.

Tabel 23 viser sammenhængen mellem børnenes hjemmebaggrund, skolens sociale sammensætning og andelen af elever, der ikke umiddelbart kvalificerer sig til et videre uddannelsesforløb ved at gå op til folkeskolens afgangsprøve og få mindst 02 i dansk og matematik.

Tabel 23. Andel, der ikke kvalificerer sig til en ungdomsuddannelse ved folkeskolens afgangsprøve fordelt på barnets hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning

Hjemmebaggrund	Den fjerdedel af skolerne, som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne, som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Procent, der ikke kvalificerer sig				
Stærk	5,4	5,3	7,0	10,4	6,5
Mellemgruppen	8,0	10,0	11,3	17,1	11,5
Svag	16,4	21,2	23,3	32,2	25,9
I alt	6,6	8,1	10,6	17,9	10,4

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at skolens sociale sammensætning spiller en afgørende rolle for, hvor mange der får mulighed for at gå videre. Det gælder alle grupper.

8.2. Klassekammerateffekt. De nationale test

Klassekammerateffekten gør sig ikke alene gældende i forhold til folkeskolens afgangsprøve. Den samme effekt genfindes, hvis man ser på de nationale test i 2. og 3. klasse.

Som det fremgår af Figur 16, afhænger børnenes score i de nationale test i 2.-3. klasse i høj grad af forældrenes uddannelsesniveau.

Figur 16

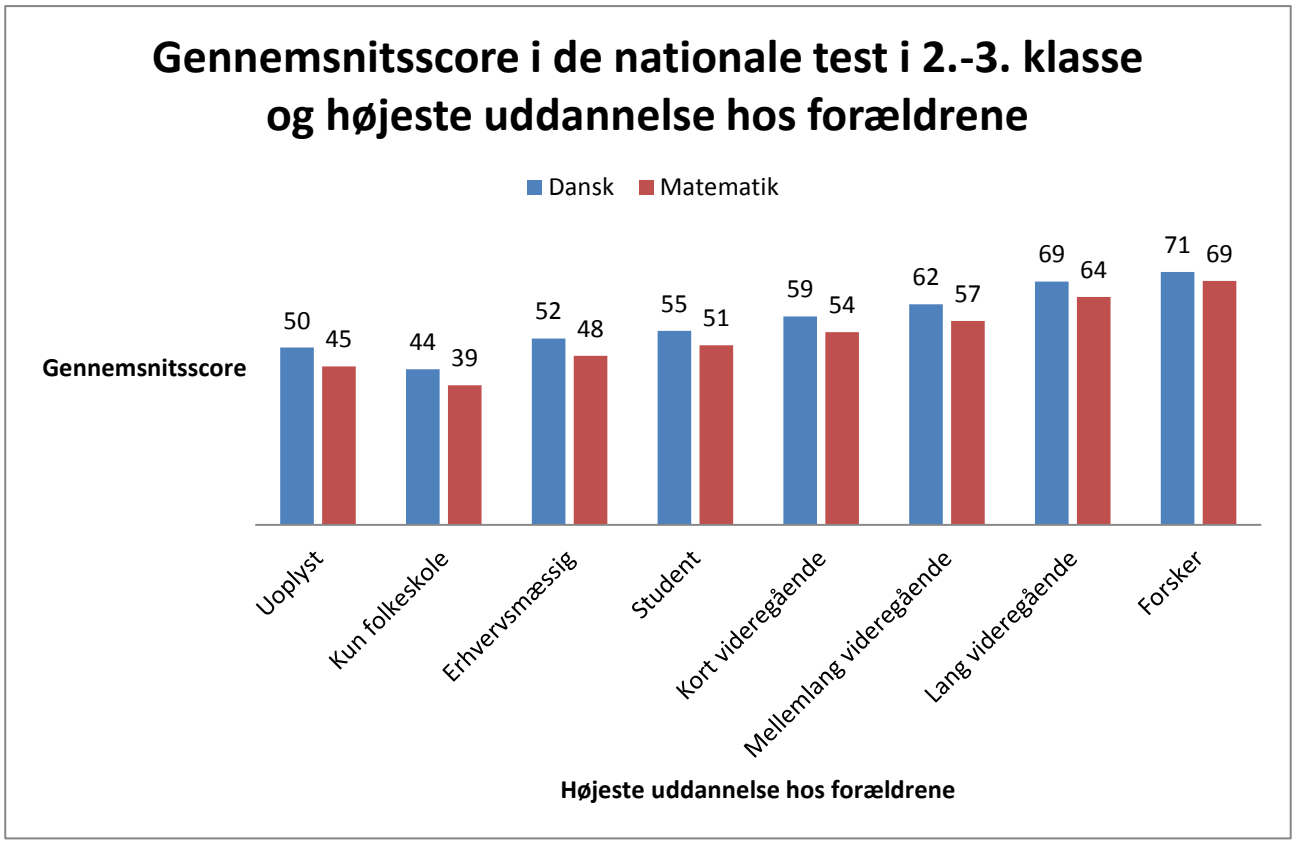

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Figur 17 viser, hvordan scoren afhænger af barnets samlede hjemmebaggrund.

Figur 17

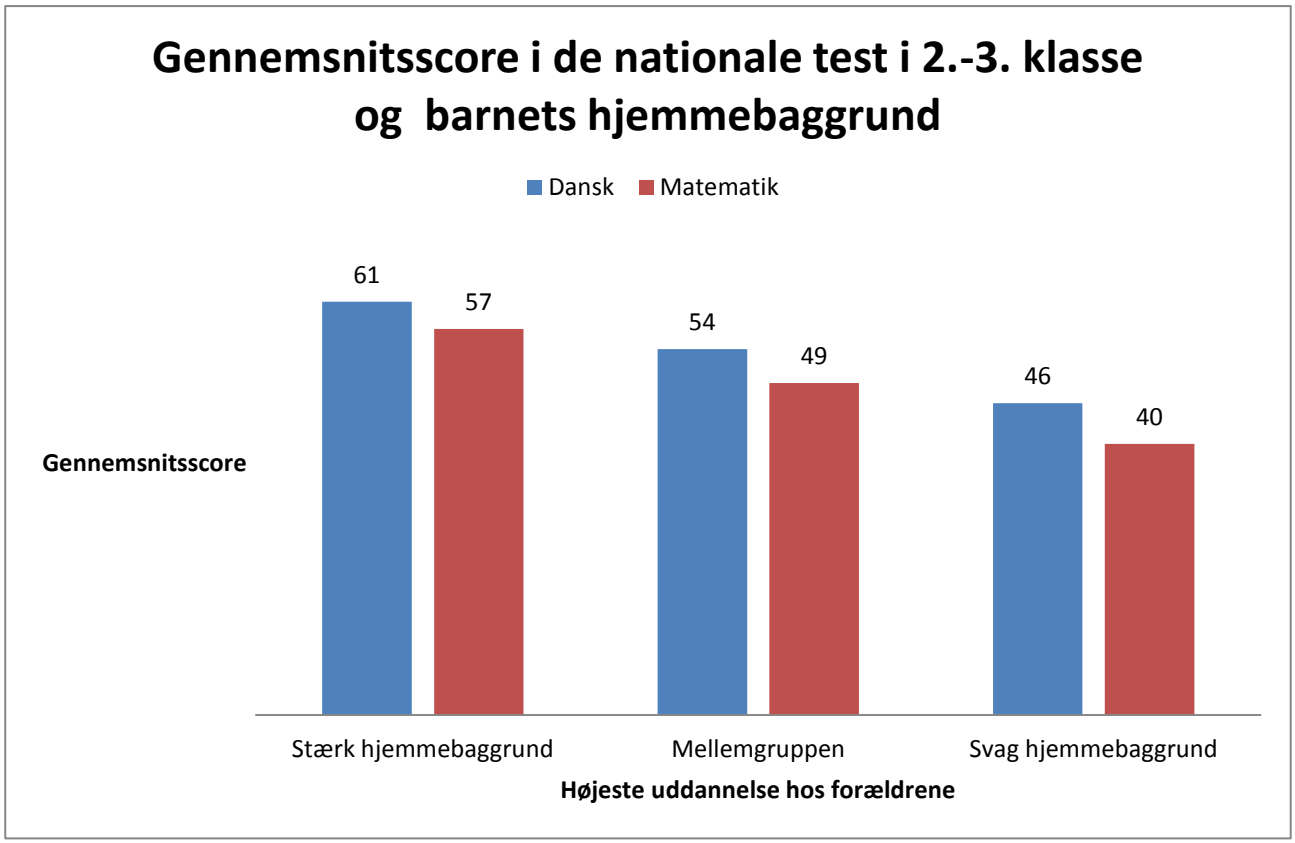

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

I Tabel 24-27 ses, hvordan gennemsnitsscoren i de nationale test i 2.-3. klasse fordeler sig, hvis man både inddrager barnets egen hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning.

Tabel 24. Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse fordelt på forældrenes uddannelsesniveau og skolens sociale sammensætning

Højeste uddannelsesniveau hos forældrene	Fjerdedel af skolerne med mindst andel børn med svag hjemmebaggr.	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Fjerdedel med størst andel børn med svag hjemmebaggr.	Alle skoler
	Gennemsnitsscore i dansk				
Uoplyst	57	55	51	45	50
Kun folkeskole	47	50	45	40	44
Erhvervsuddannelse	56	54	53	49	52
Student	59	60	56	48	55
Kort videregående	61	60	59	54	59
Mellemlang videregående	64	63	62	59	62
Lang videregående	70	69	68	66	69
Forsker	72	72	69	72	71
I alt	63	60	57	52	58

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 25. Gennemsnitskarakter i matematik i 3. klasse fordelt på forældrenes uddannelsesniveau og skolens sociale sammensætning

Højeste uddannelsesniveau hos forældrene	Fjerdedel af skolerne med mindst andel børn med svag hjemmebaggr.	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Fjerdedel med størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Gennemsnitsscore i matematik				
Uoplyst	55	50	44	40	45
Kun folkeskole	45	42	39	37	39
Erhvervsuddannelse	52	49	47	45	48
Student	59	53	50	45	51
Kort videregående	57	55	54	52	54
Mellemlang videregående	62	59	56	54	57
Lang videregående	67	65	62	62	64
Forsker	69	69	67	68	69
I alt	59	55	52	48	53

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 26. Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse fordelt på barnets hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning

Hjemmebaggrund	Den fjerdedel af skolerne, som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne, som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Gennemsnitsscore i dansk				
Stærk	64	63	61	57	61
Mellemgruppen	59	57	54	49	54
Svag	51	51	47	42	46
I alt	63	60	57	52	58

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 27. Gennemsnitsscore i matematik i 3. klasse fordelt på barnets hjemmebaggrund og skolens sociale sammensætning

Hjemmebaggrund	Den fjerdedel af skolerne, som har mindst andel børn med svag hjemmebag-grund	Fjerdedel med næstmindst	Fjerdedel med næststørst	Den fjerdedel af skolerne, som har størst andel børn med svag hjemmebag-grund	Alle skoler
	Gennemsnitsscore i matematik				
Stærk	61	58	55	53	57
Mellemgruppen	55	51	48	46	49
Svag	49	44	41	38	40
I alt	59	55	52	48	53

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at barnets scorer ikke kun afhænger af barnets individuelle baggrund, men også af skolens sociale sammensætning. Det ses også her, at det især er børn med svag hjemmebaggrund/lavt uddannelsesniveau i familien, der scorer bedre, hvis de kommer i en skole med mange ressourcestærke elever.

At tendensen gør sig gældende allerede i 2.-3. klasse, viser desuden noget om virkningsmekanismerne: Når det gælder denne aldersgruppe, er det nok ikke så meget den enkelte elevs forestilling om at skulle blive lige så dygtig som sidemanden, der driver værket. Det er snarere det almene faglige niveau i klassen og behovet for individuel hjælp til andre elever, der påvirker resultaterne.

9. Daginstitutionens sociale sammensætning – og skolepræstationer

Barnets skolepræstationer afhænger ikke blot af den individuelle familiebaggrund og af den sociale sammensætning på skolen. Som vi skal se i dette afsnit, spiller den sociale sammensætning i den institution, barnet kommer fra, også en rolle.

Figur 18 viser hvad de gennemsnitlige testresultater er i 2. og 3. klasse i 2014, hvis vi sammenholder det med den sociale sammensætning i den institution, barnet benyttede i 2010.

Figur 18

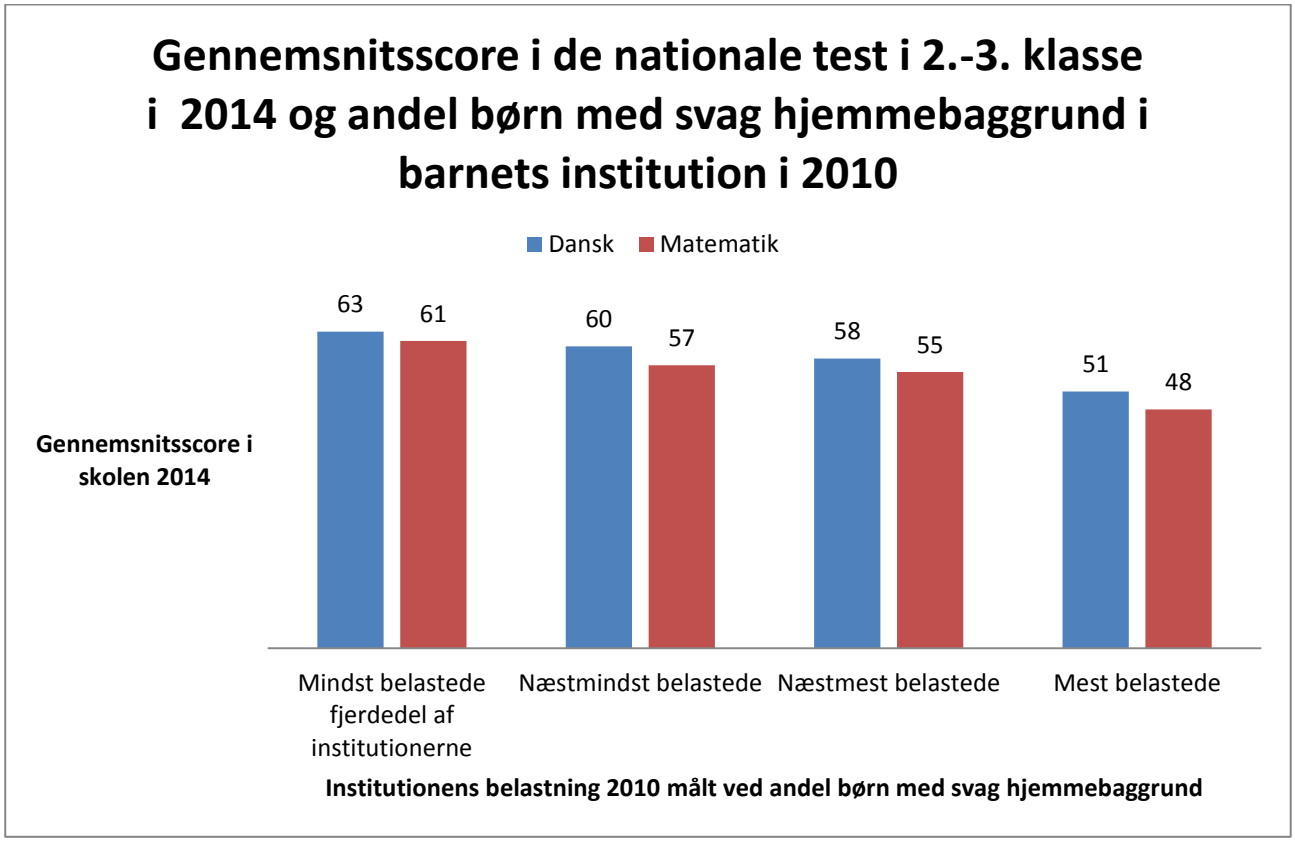

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det ses, at børn fra institutioner med mange børn med svag hjemmebaggrund i gennemsnit opnår svagere resultater end børn fra mindre belastede institutioner. Det er naturligvis kun forventeligt. Dels er der større risiko for, at barnet selv har en svag hjemmebaggrund, hvis det kommer fra en institution med mange sådanne børn. Dels fortsætter børn fra belastede institutioner formentlig ofte i belastede skoler.

For at rense analysen for disse forhold viser Tabel 28, hvad den gennemsnitlige score er i dansk, hvis man dels ser på den sociale sammensætning i den skole, hvor barnet går, dels på den sociale sammensætning i den institution, barnet kommer fra – og hvis man udelukkende ser på børn med svag hjemmebaggrund.

Tabel 28. Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse for børn med svag hjemmebaggrund fordelt på den sociale sammensætning af den skole, barnet går på, og den institution barnet kommer fra

		Institutionens sociale sammensætning i 2010				
Skolens sociale sammensætning 2014		Mindst bela-stede fjerdedel	Næst-mindst belastede fjerdedel	Næst-mest belastede	Mest bela-stede	I alt
		Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse				
	Mindst belastede fjerdedel	59	52	48	46	52
	Næstmindst belastede fjerdedel	54	55	50	48	52
	Næstmest belastede	53	49	49	43	47
	Mest belastede	51	48	46	41	43
	I alt	54	51	48	42	46

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 29 viser de tilsvarende resultater for matematik.

Tabel 29. Gennemsnitsscore i matematik i 3. klasse for børn med svag hjemmebaggrund fordelt på den sociale sammensætning af den skole, barnet går på, og den institution barnet kommer fra

		Institutionens sociale sammensætning i 2010				
Skolens sociale sammensætning 2014		Mindst bela-stede fjerdedel	Næst-mindst belastede fjerdedel	Næst-mest belastede	Mest bela-stede	I alt
		Gennemsnitsscore i matematik i 3. klasse				
	Mindst belastede fjerdedel	82	66	-	26	58
	Næstmindst belastede fjerdedel	53	43	37	31	39
	Næstmest belastede	36	37	40	43	40
	Mest belastede	34	48	41	37	38
	I alt	48	44	40	37	39

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 30 og 31 viser, hvordan gennemsnitsscoren er, hvis vi alene ser på børn med stærk hjemmebaggrund.

Tabel 30. Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse for børn med stærk hjemmebaggrund fordelt på den sociale sammensætning af den skole, barnet går på, og den institution barnet kommer fra

		Institutionens sociale sammensætning i 2010				
Skolens sociale sammensætning 2014		Mindst bela-stede fjerdedel	Næst-mindst belastede fjerdedel	Næst-mest belastede	Mest bela-stede	I alt
		Gennemsnitsscore i dansk i 2. klasse				
	Mindst belastede fjerdedel	66	64	62	61	65
	Næstmindst belastede fjerdedel	64	63	62	59	63
	Næstmest belastede	65	61	60	58	61
	Mest belastede	63	61	58	54	58
	I alt	65	62	61	57	62

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Tabel 31. Gennemsnitsscore i matematik i 3. klasse for børn med stærk hjemmebaggrund fordelt på den sociale sammensætning af den skole, barnet går på, og den institution barnet kommer fra

		Institutionens sociale sammensætning i 2010				
Skolens sociale sammensætning 2014		Mindst bela-stede fjerdedel	Næst-mindst belastede fjerdedel	Næst-mest belastede	Mest bela-stede	I alt
		Gennemsnitsscore i matematik i 3. klasse				
	Mindst belastede fjerdedel	68	58	64	49	63
	Næstmindst belastede fjerdedel	71	60	59	49	60
	Næstmest belastede	52	59	60	56	58
	Mest belastede	78	60	58	53	55
	I alt	65	59	60	53	59

Kilde: Egne analyser af registerdata i Danmarks Statistik

Det gennemgående mønster – både for børn med svag hjemmebaggrund og børn med stærk hjemmebaggrund – er, at scoren ved de nationale test falder, både hvis skolen har mange børn med svag hjemmebaggrund, og hvis den tidligere institution havde det. Der er værdier i skemaet, som ikke følger dette mønster, hvilket kan hænge sammen med tilfældigheder, fordi nogle kombinationer ikke repræsenterer ret mange børn.

Der er derfor gennemført en regressionsanalyse, hvor der ses på, hvilke faktorer, der har en statistisk signifikant betydning, hvis de kombineres i en samlet model.

Den faktor, der har størst positiv betydning for barnets score i dansk er entydigt:
- om en af barnets forældre har en mellemlang eller lang uddannelse

Følgende faktorer har en signifikant negativ betydning:
- om den institution, barnet kommer fra, har mange børn med svag hjemmebaggrund
- om forældrenes uddannelsesniveau er lavere end mellemlang videregående
- om en af forældrene lever af kontanthjælp/pension
- om skolen har mange børn med svag hjemmebaggrund
- om barnet ikke lever med både far og mor

Regressionsanalysen gennemgås nærmere i det tekniske bilag.

Tekniske bilag

Analysen af sammenhængen mellem skolens og institutionens sociale sammensætning, individuelle karakteristika og testscore.

De statistiske analyser er gennemført med SAS-værktøjet PROC REG, som anvendes til lineær regression. Formålet med disse analyser er at undersøge, i hvilket omfang de valgte variable er statistisk signifikante – ikke mindst når de kombineres i en samlet statistisk model.

Det bemærkes, at modeller af denne type som regel kun vil kunne forklare en mindre del af den samlede variation. Der er ingen automatik i forældrenes uddannelsesbaggrund m.v. på den ene side og børnenes testscore på den anden side. Vi har jo data for uddannelse, familieforhold m.v., men en række andre forhold spiller ind: Barnets anlæg, forældrenes interesse, lærerens dygtighed, barnets oplagthed på testdagen osv. osv.

I det følgende gennemgås de vigtigste resultater, når det drejer sig om signifikans. Interesserede vil kunne få yderligere statistisk output (R^2 mv) Ved henvendelse til Bureau 2000.

I forhold til testscore i 2. klasse består populationen af børn, der har været testet i 2014 i dansk.

I SAS-programmet PROC REG er der kodet således:

1) Afhængig variabel (point2)=elevens karakterscore i dansk i de nationale test.

Forklarende variable:

2) Andelen af børn med svag hjemmebaggrund i barnets skole (*instud100*).

3) Andelen af børn med svag hjemmebaggrund i den daginstitution, hvor barnet gik i 2010 (*dagud100*).

4) Om ingen af forældrene har en uddannelse ud over folkeskolen (*ufag)* Ja=1;Nej=0.

5) Om en erhvervsmæssig uddannelse er højeste fuldførte uddannelse (*faglart)*: Ja=1;Nej=0.

6) Om studentereksamen er højeste fuldførte uddannelse (*student*) : Ja=1;Nej=0.

7) Om en kortere videregående uddannelse er højeste fuldførte uddannelse *(kvu).* Ja=1;Nej=0.

8) Om en mellemlang videregående uddannelse er højeste fuldførte uddannelse *(mvu).* Ja=1;Nej=0.

9) Om en af forældrene har en akademisk uddannelse *(aka).* Ja=1;Nej=0.

10) Om barnet ikke bor sammen med begge sine forældre (*brud).* Ja=1;Nej=0.

11) Om en eller begge forældre overvejende lever af kontanthjælp/pension *(kontantud).* Ja=1;Nej=0.

12) Om barnet har en ikke-europæisk etnisk baggrund (*etud)*. Ja=1;Nej=0.

I forhold til dansktesten fås følgende værdier:

Parameter Estimates								
Variable	**DF**	**Parameter Estimate**	**Standard Error**	**t Value**	**Pr > |t|**	**Heteroscedasticity Consistent**		
						Standard Error	**t Value**	**Pr > |t|**
Intercept	**1**	61.13832	0.64309	95.07	<.0001	0.67886	90.06	<.0001
instud100	**1**	-0.16329	0.01672	-9.76	<.0001	0.01730	-9.44	<.0001
dagud100	**1**	-0.20117	0.01477	-13.62	<.0001	0.01521	-13.23	<.0001
aka	**1**	11.43683	0.65732	17.40	<.0001	0.68479	16.70	<.0001
ufag	**1**	-6.60060	0.70535	-9.36	<.0001	0.74422	-8.87	<.0001
brud	**1**	-1.40071	0.24738	-5.66	<.0001	0.25373	-5.52	<.0001
kontantud	**1**	-4.98112	0.38190	-13.04	<.0001	0.40511	-12.30	<.0001
kvu	**1**	2.26914	0.71798	3.16	0.0016	0.74965	3.03	0.0025
faglart	**1**	-2.91805	0.62661	-4.66	<.0001	0.66182	-4.41	<.0001
student	**1**	2.05182	0.81080	2.53	0.0114	0.84718	2.42	0.0154
mvu	**1**	5.29529	0.63855	8.29	<.0001	0.67171	7.88	<.0001
etud	**1**	-7.82499	0.51778	-15.11	<.0001	0.53207	-14.71	<.0001

Det ses, at alle de valgte variable har en statistisk signifikant betydning på et højt niveau.

1) I forhold til matematiktesten er den afhængige variabel (point3)=elevens score i matematik i de nationale test i 3. klasse.

Her fås følgende værdier:

Parameter Estimates								
Variable	DF	Parameter Estimate	Standard Error	t Value	Pr > |t|	Heteroscedasticity Consistent		
						Standard Error	t Value	Pr > |t|
Intercept	**1**	59.56058	2.56792	23.19	<.0001	2.60766	22.84	<.0001
instud100	**1**	-0.24962	0.08165	-3.06	0.0023	0.08133	-3.07	0.0022
dagud100	**1**	-0.17595	0.06990	-2.52	0.0119	0.06930	-2.54	0.0112
aka	**1**	11.78905	2.57587	4.58	<.0001	2.60110	4.53	<.0001
ufag	**1**	-8.64112	2.80725	-3.08	0.0021	2.80615	-3.08	0.0021
brud	**1**	-3.96751	1.02972	-3.85	0.0001	1.04215	-3.81	0.0001
kontantud	**1**	-5.07317	1.64755	-3.08	0.0021	1.70634	-2.97	0.0030
kvu	**1**	1.13784	3.00289	0.38	0.7048	3.04328	0.37	0.7085
faglart	**1**	-3.53545	2.48253	-1.42	0.1545	2.50920	-1.41	0.1590
student	**1**	3.35394	3.08301	1.09	0.2767	3.00808	1.11	0.2650
mvu	**1**	4.48038	2.53894	1.76	0.0777	2.56862	1.74	0.0812
etud	**1**	-4.53341	1.92710	-2.35	0.0187	1.88807	-2.40	0.0164

Det ses, at der tegner sig omtrent samme billede som for dansk. Dog har uddannelser af kortere varighed ingen signifikant betydning.

Kommunefordelte tal

Andel børn med "stærk" og "svag" hjemmebaggrund m.v. i de enkelte kommuner

Kommune	Stærk hjemme-baggrund	Mellem-gruppen	Svag hjemme-baggrund	I alt	Andel der bor i almen-nyttigt bolig-byggeri	Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa	Andel af indbyggere under fattigdoms grænsen
København	61,7	25,1	13,3	100	25,8	15,2	15,5
Frederiksberg	67,6	23,9	8,5	100	13,4	7,3	10,8
Ballerup	61,5	25,7	12,8	100	44,9	6,2	6
Brøndby	55	28,7	16,3	100	60	17,1	7,6
Dragør	76,2	18,7	5,2	100	9,2	2,5	3,8
Gentofte	75,8	18,3	5,9	100	2,5	5	6,5
Gladsaxe	67,7	22,4	9,9	100	31,1	10,6	7,7
Glostrup	63,2	24,5	12,2	100	36,2	9,6	5,6
Herlev	63,3	24,9	11,9	100	42,9	9,9	5,5
Albertslund	57,4	28,8	13,8	100	47,6	13,2	10,5
Hvidovre	64,6	24,6	10,8	100	34	9	6,8
Høje-Taastrup	61,2	25,1	13,8	100	30,4	13,9	7,1
Lyngby-Taarbæk	75,6	18,9	5,5	100	15,9	5,9	6,8
Rødovre	63,1	24,5	12,5	100	37,5	10,4	6,4
Ishøj	55,7	28,6	15,6	100	53,6	13,9	8,4
Tårnby	66,2	23,4	10,4	100	25,5	7,1	5
Vallensbæk	71,4	21,7	6,8	100	7,6	8,5	5
Furesø	73,9	19,9	6,3	100	19,3	3,9	3,9
Allerød	77,6	18,5	3,9	100	9,7	2,9	2,6
Fredensborg	67,3	22,5	10,2	100	24,9	7	4,6
Helsingør	63,3	25,1	11,6	100	22,5	4,9	5,7
Hillerød	70,4	22,1	7,4	100	12,9	4,6	4,7
Hørsholm	72,9	21,2	5,9	100	10,4	3,9	4,3
Rudersdal	76,4	17,8	5,9	100	12,5	4,6	4,9
Egedal	75,9	19,1	4,9	100	7	3,3	2,6
Frederiks-sund	64,3	25,8	9,8	100	13,1	3	4,1
Greve	67,3	23,9	8,7	100	23	7,4	3,8
Køge	62,4	25,7	12	100	21,4	5,7	4,7

Kommune	Stærk hjemme-baggrund	Mellem-gruppen	Svag hjemme-baggrund	I alt	Andel der bor i almen-nyttigt bolig-byggeri	Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa	Andel af indbyggere under fattigdoms grænsen
Halsnæs	60,8	26,4	12,8	100	11,3	2,7	4,4
Roskilde	71,5	21,4	7,1	100	14,9	4	6,3
Solrød	70,9	22,3	6,8	100	11,3	3,6	3,2
Gribskov	62,7	26	11,2	100	4,7	2,5	4,4
Odsherred	53,6	27,8	18,7	100	4,9	3,5	5
Holbæk	59,7	26,4	13,9	100	14,8	4,7	5,4
Faxe	58,2	27,8	14	100	11,2	3,5	5
Kalundborg	54	28,4	17,7	100	10,7	5	5,2
Ringsted	60,7	26,6	12,6	100	15	6,5	5,1
Slagelse	55,5	27,3	17,1	100	19,9	6,5	6,9
Stevns	64	24,1	12	100	3	2,5	4
Sorø	61	26,2	12,8	100	7,3	3,2	4,6
Lejre	71,5	21,8	6,8	100	4,8	2,4	3,2
Lolland	46,8	28,9	24,3	100	11,3	2,4	6,6
Næstved	59,1	26,3	14,7	100	12	4,4	5,7
Guldborg-sund	54,2	29,1	16,7	100	9,8	3,8	6,6
Vordingborg	53,2	29,1	17,7	100	9,2	3,1	5,8
Bornholm	58,4	27,2	14,4	100	6,9	2,5	4,8
Middelfart	67,3	22,2	10,5	100	6,8	3,2	3,6
Assens	62,3	24,9	12,8	100	4,7	2,1	4,1
Faaborg-Midtfyn	63	24,1	12,9	100	4,4	3,2	3,9
Kerteminde	62	25,7	12,4	100	8,6	4	4
Nyborg	59,1	26,5	14,4	100	10,6	4,6	4,4
Odense	61,6	24,1	14,3	100	22,4	12,6	10,9
Svendborg	63,6	24,6	11,8	100	10	4,1	6,6
Nordfyn	64,4	24,1	11,5	100	3,1	1,8	4
Langeland	58,5	27	14,5	100	5	1,7	6
Ærø	66,3	23,8	9,9	100	4	2,3	8,4
Haderslev	61,7	24	14,4	100	11,2	4,1	6,3
Billund	63,5	24,6	11,9	100	8,9	5,6	4,3
Sønderborg	61,2	25,6	13,2	100	17,2	6,6	6
Tønder	62,7	22,9	14,4	100	6,6	2,2	6,5
Esbjerg	62,5	24,9	12,5	100	19,6	6	6,5
Fanø	62,8	29,5	7,8	100	4,8	4,2	3,8

Kommune	Stærk hjemme-baggrund	Mellem-gruppen	Svag hjemme-baggrund	I alt	Andel der bor i almen-nyttigt bolig-byggeri	Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa	Andel af indbyggere under fattigdoms grænsen
Varde	67,2	21,8	10,9	100	6,8	3	4,2
Vejen	66,3	22,6	11,1	100	5,9	3,1	4,5
Aabenraa	61,2	25,2	13,6	100	13	3,7	6,1
Fredericia	58,7	26,3	14,9	100	20,5	6,2	6,1
Horsens	65,4	22,9	11,7	100	9,2	5	6,2
Kolding	67,1	21,8	11,2	100	14,2	5,8	6
Vejle	67,5	21,8	10,7	100	12,4	5,8	5,3
Herning	69,5	20,8	9,7	100	10,9	5,5	6
Holstebro	68	22,1	9,9	100	11,5	5,4	5,4
Lemvig	71,6	21,2	7,1	100	3,7	2,5	4,5
Struer	64,3	24,4	11,3	100	11,1	5,4	5,2
Syddjurs	65,8	24,4	9,8	100	5,3	3,6	4,1
Norddjurs	59	27,4	13,6	100	8,8	2,6	6,7
Favrskov	74	19	7	100	5	2,1	3
Odder	69,8	22,1	8,1	100	8,8	2,4	3,7
Randers	63,3	24,7	12	100	13,4	3,1	6,2
Silkeborg	70,5	20,7	8,7	100	10,7	3,6	4,8
Samsø	59,2	27,5	13,3	100	1,3	1,2	4,7
Skanderborg	75,5	18,2	6,3	100	7,6	2,9	2,9
Aarhus	64,2	22,5	13,3	100	27,8	14,1	12,8
Ikast-Brande	65,9	23,7	10,4	100	8,2	3,7	4,6
Ringkøbing-Skjern	68,8	21,2	10	100	5,9	3	4,6
Hedensted	68,6	21,3	10,1	100	2,7	2,5	3,5
Morsø	61,9	23,8	14,4	100	3,2	2,1	5,3
Skive	65,8	23,5	10,7	100	8	3,3	5
Thisted	64,4	23,6	12	100	5,5	3,2	5,2
Viborg	67,7	22,1	10,3	100	8,5	4,3	5,2
Brønderslev	66,6	21,7	11,8	100	6	4,1	4,8
Frederiks-havn	61,8	25,7	12,5	100	14,2	4	4,6
Vesthimmer-land	62,1	23,4	14,4	100	4,7	3,4	5,6
Læsø	64,3	29,1	6,6	100	0,4	0	4,3
Rebild	72	19,7	8,2	100	2,8	1,7	3,6
Mariager-fjord	64,8	23,9	11,2	100	5,3	2,7	4,8

Kommune	Stærk hjemme-baggrund	Mellem-gruppen	Svag hjemme-baggrund	I alt	Andel der bor i almen-nyttigt bolig-byggeri	Andel af børn med etnisk baggrund i et land uden for Europa	Andel af indbyggere under fattigdoms grænsen
Jammerbugt	65,9	22,5	11,5	100	2,5	3,2	4,6
Aalborg	66,4	22,3	11,2	100	18,2	5,9	10,2
Hjørring	62,4	25,6	12	100	8,8	5	5,6
Hele landet	64,8	23,6	11,6	100	16	6,6	7,3

Segregering på daginstitutionsområdet i kommuner med mindst 12 daginstitutioner

Kommune	Andel børn med svag hjemme-baggrund i den mest udsatte fjerdedel af institu-tionerne	Andel børn med etnisk baggrund udenfor Europa i den mest udsatte fjerdedel af institu-tionerne	Andel af de børn i kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund, der er i den mest udsatte fjerdedel	Andel af institu-tionsbørn i hele kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af institu-tionsbørn med etnisk baggrund uden for Europa i hele kom-munen	Antal institu-tioner i analysen	Antal institution er i analysen
København	25,1	25,5	463	52,9	11,8	10,9	453
Frederiksberg	12,5	8,9	52	54,6	5,4	4,2	52
Ballerup	25,8	7,6	25	45,6	12,9	5,9	25
Brøndby	25,2	23,4	26	33,4	14,8	14,2	26
Gentofte	7,5	6,2	66	49,3	3,8	3,9	66
Gladsaxe	16,4	16,9	58	47,5	7,7	8,7	58
Herlev	20,5	9,1	22	42,7	10,1	7,9	22
Albertslund	22,8	17,2	16	42,6	12,3	9,3	16
Hvidovre	16	11,9	31	43,1	9,2	7,6	31
Høje-Taastrup	25,2	21,8	41	45,7	12,8	11,9	41
Lyngby-Taarbæk	10,1	13,6	48	61,2	4	5,7	48
Rødovre	22	18,3	25	48,8	10,7	8,1	25
Tårnby	17,1	9,7	34	53,3	7,8	5,2	34
Furesø	13,7	7,8	30	63,8	4,6	3	30
Allerød	10,7	5,6	15	76,7	2,5	2,5	15
Fredensborg	19,8	11	13	31,8	9,8	7	13
Helsingør	27,1	8,7	33	51,1	12,1	4	33
Hillerød	13,7	10,2	29	48,8	6,6	4,6	29
Egedal	9	4,4	33	53,6	3,9	3,3	33
Frederikssund	19	6,8	40	50	9,5	3,1	40
Greve	16,9	16,3	32	55,1	7,4	7	32
Køge	25,3	16,4	39	45,2	12,1	5,9	39
Roskilde	15,1	11,4	64	58,8	5,6	4,5	64
Solrød	15,2	8,8	14	40,6	6,5	3,9	14
Gribskov	17,9	1,8	21	39,9	11	2,3	21
Odsherred	27,6	8,7	13	24,3	18,3	4,8	13
Holbæk	26,6	9,9	39	45,3	13,7	4,3	39
Faxe	25,5	12,1	14	40,9	14,7	3,5	14
Kalundborg	31,2	11,7	32	34,8	18,1	5,4	32

Kommune	Andel børn med svag hjemme-baggrund i den mest udsatte fjerdedel af insti-tutionerne	Andel børn med etnisk baggrund udenfor Europa i den mest udsatte fjerdedel af insti-tutionerne	Andel af de børn i kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund, der er i den mest udsatte fjerdedel	Andel af institu-tionsbørn i hele kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af institu-tionsbørn med etnisk baggrund uden for Europa i hele kom-munen	Antal institu-tioner i analysen	Antal institution er i analysen
Ringsted	19,5	13,1	23	37,9	12,5	6,7	23
Slagelse	28,9	11,4	45	42,6	15,5	5	45
Sorø	16	4,1	14	33	10,7	2,9	14
Lejre	12,9	4,3	22	46,6	6,3	2,5	22
Lolland	45,2	4,4	16	42	25	3,4	16
Næstved	26,8	9	55	47,2	13,3	4,1	55
Guldborgsund	29,5	10,9	25	37	17,4	3,9	25
Vordingborg	30,8	9	23	37,6	17,8	3,2	23
Bornholm	23,3	11,7	19	40	13,5	5,1	19
Middelfart	15,5	8,2	14	25,7	10,3	3,4	14
Assens	24,2	5,9	14	39	12,6	3,1	14
Faaborg-Midtfyn	22,1	5,1	28	39	12	4,7	28
Nyborg	18	8	14	31,6	11,6	5,6	14
Odense	30,2	30,1	140	56,9	13	10,7	140
Svendborg	23,5	11,9	33	43,3	11,8	5,2	33
Nordfyn	22,5	7,8	14	24,2	13,6	2,9	14
Haderslev	23,5	8,5	28	35,8	14,4	3,5	28
Sønderborg	25,4	15,8	45	46,2	12,9	7,2	45
Tønder	23,7	6,9	30	38,8	13,1	2,2	30
Esbjerg	23,8	18,6	48	53,5	10,6	5,8	48
Varde	20,5	7,8	33	42,3	10,5	3,7	33
Vejen	20,4	6,7	24	38,8	10,1	3,2	24
Aabenraa	26,6	9,1	32	40,7	15,4	4,6	32
Fredericia	34,7	21,2	30	52	13,6	6,9	30
Horsens	28,3	16,6	46	56,2	10,8	5,6	46
Kolding	24,4	16,6	45	56,1	10,5	5,5	45
Vejle	23,4	18,7	55	54,4	10,6	6,7	55
Herning	20,3	14,8	36	49,8	9	4,7	36
Holstebro	24,1	19,9	37	67,3	8,7	5,8	37
Syddjurs	20,8	6	23	44,3	9,5	3,6	23

Kommune	Andel børn med svag hjemme-baggrund i den mest udsatte fjerdedel af insti-tutionerne	Andel børn med etnisk baggrund udenfor Europa i den mest udsatte fjerdedel af insti-tutionerne	Andel af de børn i kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund, der er i den mest udsatte fjerdedel	Andel af institu-tionsbørn i hele kommu-nen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af institu-tionsbørn med etnisk baggrund uden for Europa i hele kom-munen	Antal institu-tioner i analysen	Antal institution er i analysen
Norddjurs	21,3	8,5	21	37	12	3,6	21
Favrskov	12,8	2,6	35	50	5,8	1,3	35
Randers	26,6	7,7	58	61,7	10,6	2,8	58
Silkeborg	18,6	13,7	52	55	7,8	4	52
Skanderborg	8,9	6,7	35	44,5	4,8	3,1	35
Aarhus	24,9	31,7	80	56,6	11	11,4	80
Ikast-Brande	15,8	6	23	42	8,1	3	23
Ringkøbing-Skjern	17,1	7,8	31	43,4	9,2	3,2	31
Hedensted	11,9	3,2	26	39,5	7	2,7	26
Morsø	26,5	10,2	13	43,4	12,1	2,6	13
Skive	18,1	9,9	24	39	10	2,9	24
Thisted	21,3	5,1	31	50,4	10,5	2,8	31
Viborg	21,9	13,8	46	50,1	10,2	4,9	46
Brønderslev	23,2	14,8	24	46,2	12	4,9	24
Frederikshavn	23,7	6,6	35	41,4	13	4,1	35
Vesthimmer-land	24,4	9,4	13	31,6	12,5	4,7	13
Rebild	14,2	1,6	17	38,9	6,5	1,6	17
Mariagerfjord	18,6	5	26	47,2	9,8	1,8	26
Jammerbugt	19,1	7	21	48,6	9,4	3,7	21
Aalborg	26,3	15,2	153	58,8	10,6	5,3	153
Hjørring	20,8	15,4	34	41,3	11,9	5,6	34

Segregering på skoleområdet i kommuner med mindst 8 kommunale folkeskoler

Kommune	Andel af skolebørn i hele kommunen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af skolerne	Andel af børn i de mest udsatte skoler, der har svag hjemme-baggrund	Andel af skolebørn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af skolerne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal skoler
København	16,8	40,4	47,9	28,1	35	58
Frederiksberg	11	34,3	30,2	15,4	9,6	10
Ballerup	13,9	34,2	25,2	25,7	7,4	10
Gentofte	5,7	32,2	46,2	10,1	7,1	11
Gladsaxe	11	33,9	48,9	17	22,9	11
Hvidovre	12	30,6	26	20,1	11,1	9
Høje-Taastrup	15,8	25,4	35,3	28,2	38,3	11
Lyngby-Taarbæk	5,6	37	41,9	11,8	11,5	9
Furesø	6,8	43	43,9	13	7,2	8
Helsingør	11,1	41,3	54,4	18,6	10,7	15
Hillerød	7,4	31,1	43,8	11,9	9,8	8
Rudersdal	5,6	36,2	43,4	9,2	7,1	12
Egedal	5,6	36,3	31,9	8,1	3,5	12
Frederikssund	9,6	29,5	22,2	12,2	2,8	13
Greve	9,5	33,9	44,3	22,6	22,4	10
Køge	12,2	32,3	31,2	18,5	8,4	16
Roskilde	7	42	61,3	13,1	8,7	19
Odsherred	19,2	16,4	4,8	24,6	1,2	9
Holbæk	14,8	30,9	29,4	23,2	7,6	21
Faxe	14,4	20,5	33,7	19,5	6,3	11
Kalundborg	17,9	29,4	17,7	24,4	4,8	17
Ringsted	13,7	21,9	45	18,3	18,1	9
Slagelse	18,9	35,7	47	28,1	14,2	20
Lolland	29,9	23,9	3,7	39,3	0,5	12
Næstved	15,1	36,3	40,8	25,6	9,2	17
Guldborgsund	17,7	30,1	47,3	24,6	7,6	14
Vordingborg	18,6	29,9	19,8	24	2,4	13
Bornholm	16	27,4	21,2	21	1,7	11
Middelfart	11,4	37,7	39,8	17,5	4,2	11

Kommune	Andel af skolebørn i hele kommunen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af skolerne	Andel af børn i de mest udsatte skoler, der har svag hjemme-baggrund	Andel af skolebørn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af skolerne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal skoler
Assens	12,7	28,5	64,9	22,5	7,4	14
Faaborg-Midtfyn	14,8	27,7	50	20,6	6,6	13
Odense	15,9	45,2	64,5	29,9	36,5	33
Svendborg	12,1	29,2	51,7	17,5	10,4	11
Haderslev	14,4	11,8	1,4	20,7	0,7	10
Sønderborg	13,5	29,5	43,2	22,2	15,9	16
Tønder	15,2	18,5	6,7	20,3	1,1	11
Esbjerg	13,9	45,2	69,5	26,5	17	27
Varde	11,1	37,4	35,3	17,1	4,1	21
Vejen	12	35,3	52,9	19,6	5,8	15
Aabenraa	12,6	30,3	42,9	20,9	7,5	19
Fredericia	15,7	27,2	45,2	30,3	18,6	12
Horsens	12,9	50,5	58,2	29	11,1	17
Kolding	11,4	40	62,1	24,6	19,5	23
Vejle	11,2	43,5	64,2	21,1	16,1	27
Herning	10,7	45,1	63,2	22,1	15	33
Holstebro	11,4	47,3	69,2	22,5	17,8	18
Lemvig	7,7	38	20,9	13,1	1,9	8
Struer	11,1	30,6	57,4	19,2	15,6	8
Syddjurs	10,3	33,4	3,8	14,3	0,6	10
Norddjurs	13,8	31,8	59,2	18,7	5,1	13
Favrskov	7,6	25,8	22,8	11,1	2,4	13
Randers	13,3	53,3	64,6	28,7	8,3	24
Silkeborg	9,2	43,6	71,6	16,5	9,5	27
Skanderborg	6,9	31,2	66,3	10,1	8,2	18
Aarhus	15,1	46,8	57,1	28,7	36,5	47
Ikast-Brande	11,3	32,3	48,2	15,3	6,2	12
Ringkøbing-Skjern	10,4	28,2	47,7	15,2	6,3	23

Kommune	Andel af skolebørn i hele kommunen, der har svag hjemme-baggrund	Andel af børn med svag hjemme-baggrund i kommunen, der går i den mest udsatte fjerdedel af skolerne	Andel af børn i de mest udsatte skoler, der har svag hjemme-baggrund	Andel af skolebørn i kommunen med etnisk baggrund uden for Europa	Andel af børn i den mest udsatte fjerdedel af skolerne, der har etnisk baggrund uden for Europa	Antal skoler
Hedensted	10,5	31,6	23,1	16	2	21
Skive	11,2	34,8	51,9	17,1	7,1	18
Thisted	12,7	25,2	11,8	21,4	1,6	16
Viborg	10,6	37	48,5	15,7	8,1	26
Brønderslev	11,6	26,6	54,3	16	8,6	13
Frederikshavn	13	25,1	6,7	17,6	1,1	15
Vesthimmerland	14,8	29,7	7,3	20,9	1	16
Rebild	8,4	37,4	8,7	13,2	0,7	9
Mariagerfjord	10,3	24,6	4,2	14,5	0,5	9
Jammerbugt	11,6	31,1	37,7	16,2	5,5	13
Aalborg	12,6	51,2	66,9	25,9	16,4	50
Hjørring	12,6	30,7	34,4	17,7	6,9	20